יודעז, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 155 | Łódź, Sroda, 4 lipca 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ״א תמוז תרצ״ד | № 155

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

46 שטורמיסטען-פיהרער דערשאסען

פאן פאפען זיך אנגעגעבען אין דימיסיע. — וואו איז דער געוו. קרוינפרינץ ? — היטלער גיט אפ בעריכטען. — הינדענבורג דאנקט היטלער'ן. — פאן פאפען יא געהאט הויז-ארעסט. — דער דייטשער קאבינעט הערט אויס היטלער'ס בעריהמעריי

יוליוש שטרייכער בעפרייט פון ארעסט

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

„רייטער"-אגענטור איז מודיע פון בערלין, אז היינט זאל פערעפענטליכט ווערען די ספעציעלע ליסטע פון ערמארדעטע אין משך פון די לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאנד. אויף דער דאזיגער ליסטע פיגורירען 46 נעמען.

וויצע-קאנצלער פאפען זיך אנגעגעבען אין דימיסיע

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

„רייטער" איז מודיע פון בערלין, אז אויף דער היינטיגער זיצונג פון דייטשען קאבינעט, האט וויצע קאנצלער פאן פאפען זיך אנגעגעבען אין דימיסיע. די דימיסיע איז אבער נישט געווארען אנגענומען.

היטלער האט אין אווענד אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט הינדענבורגען אין נוידעק.

דייטשער קרוינפרינץ איז נישט אנטלאפען פון דייטשלאנד

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

„רייטער"-אגענטור רופט אפ די ידיעה, אז דער דייטשער קרוינפרינץ זאל האבען אנטלאפען פון דייטשלאנד קיין דאניע. דער קרוינפרינץ געפינט זיך אין זיין רעזידענץ — אין פאטסדאם און איז פון דארט נישט אוועק.

קלינגער אין קאנצענטראציע-לאגער

בערלין, 3 (ספ. טעל.)

פון אינפארמירטע קוועלען לייקענט מען אפ די ידיעה, וועגען דערשיסען דעם אנפיהרער פון דער זאקסישער טרופע ס. א. קלינגער. ווי מען פערזיכערט פון די זעלבע קוועלען, איז קלינגער נאר צייטווייליג ארייגעזעצט געווארען אין א קאנ-

צענטראציאנס-לאגער, פון וואנען ער זאל בעפרייט ווערען. ס'איז אבער נישט מעגליך, אז קלינגער זאל צוריק אקטיוויטעטען אין די שטורם-אפטיילונגען.

אויפגעלעזט דעם פרעסע-אמט פון ס. א.

בערלין, 3 (ספ. טעל.)

דער שעף פון דער פרעסע-ביורא ביי דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי איז מודיע: אין הסכם מיט'ן שעף פון שטאב פון ס. א. לוטצע, ווערט דער פרעסע-אמט ביי ס. א. אומבעדינגט אויפגעלעזט. די ביז-איצטיגע ארבייט פון דאזיגען פרעסע-אמט געהט איבער דירעקט צום אמט פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי.

פאן פאפען בעפרייט פון הויז-ארעסט

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

„האוואס" איז מודיע פון בערלין, אז וויצע-קאנצלער פאן פאפען וועט היינט בעפרייט ווערען פון הויז-ארעסט, און אז מארגען וועט ער פאהרען צו הינדענבורגען קיין נוידעק.

יוליוש שטרייכער בעפרייט
נאכ'ן אפגעבען היטלער'ן א דעקלאראציע

בערלין, 3 (יט"א טעלעגראפיש)

יוליוש שטרייכער, איז נאכ'ן אפגעבען א דעקלאראציע היטלער'ן — בעפרייט געווארען פון ארעסט.

באיקאט-קאמפאניע געגען יודען ווערט אין דייטשלאנד פארטגעזעצט

בערלין, 3 (יט"א טעלעגראפיש)

די „פראנקפורטער צייטונג" טיילט מיט, אז ד"ר. בארעס, ארמיי-שעף געו. פריטש און פאליצאי-

אין דרום-דייטשלאנד ווערען פערשפרייט אנטיסעמיטישע פלוג-בלעטלעך, אין וועלכע ס'ווערט גערופען צו א שארפען באיקאט געגען יודען. די,

וואס קויפען ביי יודען ווערען אין די פלוג-בלעטלעך אנגערופען: פערהעטער פון דייטשלאנד.

היטלער'ס בעריכט פאר'ן דייטשען קאבינעט

בערלין, 3 (ספ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דייטשען קאבינעט, האט קאנצלער היטלער אפגעגעבען א בעריכט פון רעהם'ס פערשווערונגס-אקציע און האט אונטערגעשטראכען, אז ס'איז געווען נויטיג א באלדיגע נעבען-אקציע, ווייל אין געגענפאל האט געדראהט א סכנה פון אונרוהען

דער רייכסוועהר-מיניסטער, גען. בראמבערג, האט אין נאמען פון דער דייטשער רעגירונג אין דער ארמעע אויסגעדריקט היטלער'ן א דאנק פאר דעם דעצידירענדען און דרייסטען ארויסטריט, וואס האט פערהיטען פון א בירגער-קריג. היטלער — האט דער גענעראל בראמבערג ערקלעהרט — האט זיך ארויסגעוויזען פאר א מלוכה-מאן און זעלנער, וועלכער האט זיך ביים פאלק פערדינט

גרויסע סימפאטיע און צוגעבונדענקייט.

דער קאבינעט האט נאכדעם אנגענומען דאס געזעץ וועגען אונבעדינגטען מלוכה-שוץ.

דער יוסטיץ מיניסטער ד"ר גערטנער האט דערויף ערקלעהרט, אז דאס געזעץ וועגען אונבעדינגטען מלוכה-שוץ מוז בעטראכט ווערען ווי אלס בעפעהל.

ווייטער האט דער קאבינעט געמאכט ענדערונגען אין געזעץ וועגען פערזיכערען די איינינקייט צווישען דער נאציאנאל סאציאליסטישער פארטיי און דער מלוכה. אויפ'ן יסוד פון נייעם געזעץ, וועט דער שעף פון שטאב פון ס. א. נישט זיין אין דער צוקונפט קיין מיטגליד פון דייטשען קאבינעט.

אפיציעלע דייטשע אינפארמאציע-ביורא לייקענט די אויסלענדישע ידיעות
וועגען מאסען-עקזעקוציעס אין דייטשלאנד

בערלין, 3 (ספ. טעל.)

דאס דייטשע אינפארמאציע-ביורא האט פערעפענטליכט א לענגערען קאמוניקאט, אין וועלכען עס ווערט פראטעסטירט געגען די ידיעות אין דער אויסלענדישער פרעסע וועגען מאסען-עקזעקוציעס אין דייטשלאנד.

דער קאמוניקאט פראטעסטירט ספעציעל געגען די ידיעות פון דער דייטשער עמיגראציע-פרעסע וועגען דערשיסען דעם בערלינער בישקוף

פרעזידענט אין פאטסדאם, גראף העלדארף. לויט דער אפיציעלער דייטשער ביורא, האבען ד"ר באַרעס און געו. פריטש אליין אפגערופען די דאזיגע ידיעה. אויך גראף העלדארף האט מאנטאג אפ-געשטאט א וויזיט אין דייטשען פראפאגאנדע-מיניסטעריום.

דער קאמוניקאט לייקענט אויך אפ די ידיעה, וועגען דערשיסען פרינצען פון די האהענצאלערנס, מיניסטארען און אנפיהרער פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי.

אויפמערקזאם! — יודען וואס האבען פיינט מרה שחורה — אויפמערקזאם!

גרייט זיך אויף שבת, ד. 7-טען יולי אין „הערענאו"

אויף דער גרויסער

לאר-מאניפעסטאציע

וואס וועט דויערן פון 2 מיטאג ביז 12 ביינאכט

„ארארט"

אונזער דעוויז: לופט, מוזיק, טעאטער

פרטים איז מארגענדיגען אנאנס!

הוי נפלה עטרת ראשנו! אחרי מחלה קצרה שבק חיים לכל חי בתל אביב

נ"ע אלימלך בן ר' מרדכי יעקב ז"ל לענטשיצקי

(בעל בית חומה בעיר לודז. שרודמיעסקא 44) בשנת 69 לימי חייו

הלויה היתה בתל-אביב ביום כ' תמוז 1934.

המודיעים בצער עמוק משפחתו המתאבלת.

דימיסיע פון יאפאנישן קאבינעט

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)
דער יאפאנישער קאבינעט האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע, וואס דער קייסער האט אנגענומען.
די סבה פון דער דימיסיע איז א בערזע-סקאנדאל אין וועלכען עס איז פארמישט דער וויצע-פינאנץ מיניסטער און א רייה איצטיגע און פריערגע מיטגלידער פון דער רעגירונג.

פראנצויזישע ים-בעוואפנונג

פאריז, 3 (ספ. טעל.)
צוליב דעם, וואס איטאליען האט אנגעהויבען בויען צוויי נייע פאנצער־שיפען פון 35,000 טאן יעדע און אויך צוליב דעם, וואס דייטשלאנד האט ארויסגעלאזען אויפ'ן וואסער די דריטע פאנצער־שיף, פאדערט „פיגארא" פון דער רעגירונג נאך פאר די פעריען, פארצולעגען דעם פארלאמענט א פראיעקט צו בויען צוויי נייע פאנצער־שיפען.

אפקלאנגען אין עסטרייך פון די געשעהענישען אין דייטשלאנד

וויען, 3 (ספ. טעל.)
דער עסטרייכישער זיכערהייטס - מיניסטער מאיאר פעי האט אין א וויענער צייטונג אויסגעדריקט זיין איבערצייגונג, אז די לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאנד וועלען האבען אנ'השפעה אויף די עסטרייכיש־דייטשע באציהונגען.
מאיאר פעי דריקט אויס די האפענונג, אז גאר בקרוב וועלען ביידע לענדער צוריקקעהרען צו דער טראדיציאנעלער פריינדשאפט.

צו דייטשלאנד קען מען נישט האבען קיין צוטרוי

פאריז, 3 (ספ. טעל.)
„לע זשורנאל" שרייבט, אז די לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאנד האבען געשאפען אין ענגלאנד א שטימונג, אז אין איצטיגען מאמענט קאן מען נישט האבען דעם מינדעסטען צוטרוי צו דייטשלאנד. מען קאן שוין איצט איינזעהען, אז די געשעהענישען אין דייטשלאנד וועלען דערפיהרען צו אנ'ענגליש־פראנצויזישער דערנעהנטערונג.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער- שוועכע-בעהאנדלונג און מעססועלע בעראמונג.
אלע ארט אנאליזען.
עמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען.

היטלער גיט אפ א בעריכט הינדענבורג'ן און הינדענבורג דאנקט היטלער'ן

בערלין, 3 (ספ. טעל.)
אין אוונט האט די דייטשע אינפארמאציע־ביורא פערעפענטליכט פאלגענדע ידיעה:
קאנצלער היטלער האט היינט אפגעגעבען דעם פרעזידענט הינדענבורג א גענויען בעריכט וועגען דער אקציע געגען די „פעררעטער" פון דער מלוכה און פון לאנד, וואס איז שבת און זונטאג פערענדיגט געווארען. פרעז. הינדענבורג האט דעם קאנצלער אויסגעדריקט א דאנק פאר דעם ענערגישען ארויסטריט, א דאנק, וואס ער האט דעם דייטשען פאלק פערשפארט א גרויסע בלוט־פערגיסונג, און דעם פאטערלאנד — א שווערע אויפטרייסלונג.

יובל־נומער
— פון —
„נייעם פאלקסבלאט"
ערשיינט פרייטאג, דעם 6-טן יולי
אין א ספעציעל־פערגרעסערטער אויפ-לאגע און וועט אנטהאלטען עטליכע צענדליג זייטען מיט א פירזייטיגען, אינהאלטסרייכען און אינטערעסאנטען מאטעריאל.
דער אנאנסען־טייל
וועט רעפרעזענטירען די גרעסטע לאדזשער האנדעלס- און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען.
אנאנסען צו דעם דאזיגען גרויסען יובל־נומער ווערען נאך אנגענומען.

סאוויעטישע פרעסע וועגען די געשעהענישען אין דייטשלאנד

ריגע, 3 (ספ. טעל.)
די קאמוניסטישע „פראוודא" ווידמעט אן אר-טיקעל, די לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאנד, און שרייבט, אז דער היטלעריזם האט שוין דער-גרייכט זיין איבערברוכס־פונקט און וועט שוין פון איצט אן שטופענווייז פאלען.
די געשעהענישען פון 30. יוני דערמאנען די געוואלטהייטען, וואס הערשען אויפ'ן עקוואדאר און אויף פאנאמע. דייטשלאנד איז אבער נישט דער עקוואדאר און אזעלכע מארדען וועלען נישט אדורכגעהען אהן פאלגען. די סאוויעטישע פרעסע בעטראכט נאטירליך די איצטיגע סיטואציע אין דייטשלאנד אלס גינסטיג פארן זיג פון פראלעטאר-יאט.

פויליש-דייטשער אפמאך

דאנציג, 3 (ספ. טעל.)
אין דאנציג איז אונטערגעשריבען געווארען צווישען פוילען און דאנציג אנ'אפמאך וועגען געזעלשאפטליכער זיכערהייט.

נייער וויצע-מיניסטער פון געזעלשאפטליכע אויפזיכט

(ווארשא, 3 (טעלעפאניש)
דער נייער וויצע מיניסטער פאר גען. אויפזיכט, וויצענטי יאסטזשעמבאווסקי, האט היינט איבערגענומען זיין אמט.

נייע וואיעוואדעס

ווארשא, 3 (טעלעפאניש) דער מלוכה-פרעזידענט האט היינט נאמינירט אלס נייעם ווארשאווער וואיעוואדע דעם ד"ר בראניסלאוו נאקאניעטשניקאוו- קלוקאווסקי אויפ'ן ארט פון גען. וואיעוואדע טווארדא, אלס ביאליסטאקער וואיעוואדע איז בעשטימט געווארען גען. יאנוש גלוכאווסקי, אלס קעלצער וואיעוואדע ד"ר וולא-דיסלאוו דזשאדאש.

אויפנאהמע פאר ארטור שיק אין ניו-יארק

ניו-יארק (יט"א) די טעג איז דא איינ געארדענט געווארען אנ'עהרען אויפנאהמע לכבוד דעם בעריהמטען יודיש-פוילישען קינסטלער ארטור שיק. אין דער אויפנאהמע האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון פערשידענע קינסטלערישע און געזעלשאפטליכע קרייזען אין ניו-יארק.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 4-טען יולי 1934

6,35 גראמאפאן, 6,40 גימנאסטיק, 6,55 גראמאפאן, 7,05 ידיעות, 7,10 גראמאפאן, 7,20 הויזווירטשאפט, 7.25 פערשידענעס, 11,57 צייט סיגנאל, 12,03 ידיעות, 12,05 פרעסע, 12,10 קאנצערט, 1 ידיעות. 1,05 קאנצערט, 2 עקספארט, קאמוניקאט, 4 קאנצערט, 5 פראגראם פאר קינ-דער, 5,15 פוילישע לידער, 5,30 קאנצערט, 6,15 גראמאפאן, 6,45 שמועסען, 6,55 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאט פון לאדז. 7 פערשידע נעס, 7,15 מוזיק, 7,50 ספארט, 8,02 פעליעטאן, 8,12 פייערליכער קאנצערט געווידמעט דעם אמע-ריקאנישען פאלקס-יום-טוב. 8,50 ידיעות, 9 טראנסמיסיע פון גדיניע, 9,02 גראמאפאן, 9,12 מוזיק, 10 „דופל", 10,10 טאנץ מוזיק, 11 ידיעות, קאמוניקאטען.

פון אויסלאנד

8,30 מינכען - אפערע „טאקא", 8,45 פאריז - סימפ. קאנצערט, 8,45 שטראסבורג - סימפ. קאנצערט, 8,45 רוים - מוזיק. קאמעדיע, 9.25 דאווענטרי - סימפ. קאנצערט.

דאס דריטע פערטעל לאס פון די 100.000 זל.

דער קאפריז פון מזל געהט מיט מערקווירדיגע וועגען: ווען פיר חברים אנגעשטעלטע אין דער געמיינדע־פערוואלטונג'ב דעראושנע, קאסטאפאלער פאוויאט די הה. פאול דוראבאס, מעראוויעש, עפיפאנאוויטש, יאן פיאסקאווסקי און לוקאש פאלאניענקא האבען בעשלאסען זיך צוזאמען צו לייגען, כדי צו קויפען א פערטעל לאס פון דער מלוכה-לאטעריע האבען פערשידענע סימנים אויפ'ן הימעל און אויף דער ערד בעוויזען, אז זיי דארפען קויפען דעם נומער 137.071. זיי האבען זיך גע-ווענדעט צו דער קאלעקטור, אז מען זאל זיי שיקען דעם נומער. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער נומער איז שוין פערקויפט. אין די קאלעקטור האט זיי געשיקט א אנדערן נומער, וואס איז אבער ענהליך: די זעלבע אנפאנג ציפערען און איינע און די זעלבע סומע פון די ציפערן, דהיינו 19. אויף אזא אופן זענען די אויבענדערמאנטע געווארען שותפים צום נומער 137.215.
משמעות, אז די אלע „סימנים אויף דער ערד און אויפ'ן הימעל" זענען נישט געווען קיין נענוויע, אויב עס האט זיך בעוויזען, אז גראד איז גליקליך געשעהען, וואס עס האט געפעהלט דער געפאדערטער נומער, ווייל דאס האט געגעבען די קעלנער-שותפים די מעגליכקייט צו בעקו-מען א טייל פון הויפט-געווינס, וואס איז געפאלען אין דער ערשטער קלאס פון דער 30. מלוכה-לאטעריע. יעדער פון די אומגליקליכע וועט בעקומען 5.000 זל., וואס עס איז פאר זיי כמעט א מאיאנטעק. ערמוטיגט פון ערפאלג האבען זיי בעשלאסען איצט צוהאלטען כסדר בשותפות צוויי פערטעל פון פערשידענע לאסען, גלויבענדיג, אז דאס גליק וועט זיי ווידער צושפילען און אז אין איינער פון די ווייטערע קלאסען וועלען זיי געווינען א בעדייטענדע סומע.
נאטירליך איז דאס גאנץ מעגליך. געווינען קאן יעדער, ווער עס שפילט, מ'דארף דעריבער זיך וואס שנעלער בעזארגען א לאס צו דער צווייטער קלאס, ווייל די ציהונג הויבט זיך אן שוין דעם 17. יולי.

Dr. J. NEUMAN
כירורג און גינעקאלאג
(פרויען-ארצט)
נעהמט אן פון 3 ביז 4.30 נאכמיטאג און פון 7.30 ביז 8.30 אוונט.
זאכאדניא 57, טעל. 128-95

פאר גאלד,
ביזשוטעריע
און לאמבארד- קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזיאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

מודעה. ברוך-קראנקע! קריפעל!

ליידענדע אויף פערשידענע ביין-פערקריי-מונגען פון גוף (הויקערס)!
נאך לאדז איז געקומען צום ערשטען מאל דער אמת'ער וועלט-בעריהמטער ספעציאליסט
Ortoped **Natan Rapaport**
פון וויען מיט לאנגיעהריגער פראקטיק און נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אוונט
אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23
(פריהער וסכאדניא 23)
ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערן אהן בלוטיגע אפעראציעס ראטעוועט אייער געזונט כל-זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראנדיג ווערען.
א הילף און א רפואה! דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע ביי אנפאנגס-ברוכען. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-אפאראטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפפא, ד"ר העססינג און קאללאט. געגען עלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פיס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס, פאר אמפוטירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).
פאר דאמען נאך אפעראציעס קינסטליכע ברוסטען.
ביים ארפאלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.
געדענקט די אדרעס:
ארטאפעדישע אנשטאלט 23 פילסודסקיעגא 23.

דער פאמיליע ווערניאזש
צוליב'ן טויט פון
נ"ע פנחס
ווערניאזש
דריקט אויס ביילייד
די אדמיניסטראציע פון
„נייעם פאלקסבלאט"

נאך קורצע און שווערע ליידען אין געשטארבען אין עלטער פון 43 יאהר מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע
ב"ע
אסתר פייגענבלאט
(געב. בלומשטייל)
געוואוינט נאפיורקאווסקיעגא 9.
די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, 12.30 בייטאג פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל, ד"ר שטערלינג 1/3 (טארגאווא), וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע פאמיליע.

ווער ס'זוכט א תכלית
פאר זיך, פאר א קינד (אויסוואהל פון א בערוף, שול א. א. וו.), ווער ס'האלט ביי מאכען א געשעפט, עמיגרירען, טון א שידוך אדער געפינט זיך אין אנ'אנדערער לעבענס פערלעגענהייט, דארף זיך תיכף קומען בעראטען מיט'ן בעקאנטען פובליציסט
איבעפעלד, פיעטריקאווער 31
אויפנאהמ=שעה: טעגליך פון 4-8 אווי

אכטונג, לעטניקעס
פון ווישניאווא און קראשעוו!
דאס „נייע פאלקסבלאט"
בעקומט מען 8 א זייגער אינדערפריה ביים צייטונגס- פערקויפער יאמניק, ווילא קאוואלא, נעבען דער כלאדניע. בעשטעלונגען ווערען אפגעשיקט א היים. אויך בעקומט מען ביי מיר דעם בעוואוסטען פראשעק געגען שוייס פון פיס „ראדיקאל" צום פרייז 30 גראשען.

Dr. med.
Haltrecht
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 8—11 מיטאג און פון 5—9 אוונט זונטאג פון 10—1 בייטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראזי-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4, 8–9 אוו.

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z.Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא-טארישעס פון 11–2 און פון 5–8 אוונט.

לאדז, 4 יולי 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 4 יולי 1934

לוסט צום לאכען און דראנג צום ברעכען

רופען ארויס די ערקלערונגען פון היטלער'ס רעגירונג

דער אויפשטאנד פון היטלערס שטורם-אפטיילונגען, אייגענטליך די פראוואקאציע, וואס האט מעגליך געמאכט אויסצושעכטען אלע נישט בעקוועמע אנפיהרער פון די שטורם-אפטיילונגען און פטור צו ווערען פון א רייהע אנדערע פאליטיקער האט ארויסגערופען א געוואלדיגען איינדרוק אין דער גאנצער וועלט. קיין קלאהר בילד וועגען דעם, וואס איז פאקטיש פארגעקומען דעם שבת'דיגען טאג אין דייטשלאנד און וואס פאר אן'איינפלוס די געשעהענישען וועלען האבען אויף דעם ווייטערדיגען גורל פון דייטשלאנד, לאזט זיך דערווייל נישט מאכען.

אין דער צייטונג פון דער דייטשער עמיגראציע אין פאריז, אין „פאריזער טאגעבלאט" שאצט אפ דער באקאנטער פובליציסט און קענער פון די פאליטישע פערהעלטנישען אין דייטשלאנד געארג בערנהארד די לאגע אויף פאלגענדען אופן:

פון די פיל ידיעות, וואס זענען נעכטען אנגעקומען פון דייטשלאנד וועלען זעהר א סך געמוישט ווערען. בעת עס זענען אנגעקומען די ערשטע מעלדונגען, האבען די אונפארבעסערליכע אפטימיסטען שוין געהאפט, אז דער היטלער-רעזשים וועט בעזייטיגט ווערען. געגען אזא אויפפאסונג האט אויך גארנישט געזאגט די ידיעה וועגען דער ערמארדונג פון שלייכערען, ווייל עס האט געהייסען, דאס ער איז ערמארדעט דורך מיטגלידער פון די ס. א. אפטיילונגען ביים וועלען איהם ארעסטירען.

דאס האט געקאנט זיין אן'אימפולסיווער אקט פון היטלערס אנהענגער, וועלכע האבען געוואלט שלייכערען אומברענגען, ווען זיי האבען געהאלטען, אלס דעם שולדיגען אין דעם אויפשטאנד.

אבער אין משך פון דער צייט האט זיך ארויסגעשטעלט, אז היטלער שטעהט נאך אלץ אין דער שפיץ פון דער דייטשער רעגירונג. ער האט בעשטעטיגט דאס, וואס ער האט אין זיין לעצטע רעדע געזאגט, אז ער איז גרייט צו שיידען זיך פון זיינע חברים, אויב ער וועט דאס האלטען פאר נויטיג. ער האט דעמאלט ערקלערט, אז דער פארטשריט פון נאציאנאל-סאציאליזם און דער מארש צום ענטגילטיגען ציל, פאדערען אזעלכע קרבנות, היינט ווייסען מיר שוין, אז אדאלף היטלער האט זיינע נאהענסטע פון נעכטען מקריב געווען, בכדי צו דערהאלטען זיך ביי דער מאכט.

עס איז נישט לייכט צו שילדערן א בילד פון דעם, וואס עס איז פארגעקומען אין דעם דריטען רייך. זייט פאפענס רעדע אין מארבורג האט מען געוואוסט, אז די שפאנונג וועט מוזען דערפיהרען צו א אויסלאדונג. עס איז פון פריהער אויס געווען זיכער, אז עס קען זיך דא נישט האנדלען וועגען אראפווארפען היטלער'ן. ווייל זיין פרעסטיזש איז נאך ביי מיליאנען פאנאטיקער פון דער פארטיי אזוי גרויס, אז א פרוב איהם אראפצווארפען וואלט געהייסען ארויסרופען א אויפשטאנד פון מאסען. אין גאנץ דייטשלאנד איז איצט א חוץ אדאלף היטלער נישט פארהאן קיין אנדערער מאכט-צענטער און דעריבער האט יעדע קעמפענדע פארטיי געמוזט פרובירען אריבערצוציהען איהם אויף איהר זייט.

פאפען האט דאס מיט א געוויסע זיכערקייט און נצחון געטון. עס האבען איהם דערין צוגעהאלפען די אלע אינטריגאנטען אין היטלער'ס און הינדענבורג'ס סביבה. אויף דער אנדערער זייט האט ווידער געקעמפט פאר דער נשמה פון „פיהרער" געבעלס, אבער ער איז שוין נישט געווען אזוי זיכער אין נצחון. אז ער האט געצווייפעלט אין זיין ערפאלג בעווייזען אמבעסטען זיינע רעדעס, אין וועלכע עס האט זיך אלץ מעהר געלאזט בעמערקען א נערוועזע אונגדולדיגקייט. די פארטיי פון די נאציאנאל-רעוואלוציאנערען, פון וועלכע געבעלס איז געווען דער טריבון, האבען שוין געוואוסט, אז דער פיהרער האט זיך ענטשיידען געגען זיי. דער אורלויב פאר די שטורם-אפטיילונגען, רעהמס דימיסיע, דאס זענען געווען סמנים, וואס האבען זיי געשטעלט פאר דער ברירה, אדער זיך אונטערצוגעבען, אדער מאכען א אויפשטאנד. עס זעהט אויס, אז זיי האבען אויסגעקליבען דאס לעצטע, אפשר מצהר האפנונגסלאזען, אבער דאך איינציגען אויסוועג.

אדאלף היטלער האט זיינע געגנער פון די אייגענע רייהען, אזוי ווי דאס איז געווען דער מנהג אין דער אלטער בארבארישער גערמאנער צייט, איינפאך דערהרג'עט. היטלער האט מיט גרויסער דעמאגאגישער געשיקטליכקייט דעם מאסענאויפשטאנד, וואס האט געדראהט אויסצוברעכען, דורך דעם ערשטען פון מאן פאפענען, איינגעצוימט. דערמיט האט ער די מענער פון „הערען-קלוב" און פון דער סביבה פון עקס-קייזער אין דאארן, וועלכע האבען זיך געאיילט צו פאקען די קייזערליך און קעניגליכע קאפעס, געגעבען א ווינק צו בלייבען אויפ'ן ארט.

דער זיגער פון היטלערס נאכשלעפער איז דערווייל געהרינג. ער — און נישט ד"ר געבעלס — האט אויפגענומען די פארשטעהער פון דער אויסלענדישער פרעסע. געבעלס, וועלכער האט אין די לעצטע וואכען כסדר גערעדט וועגען די מייזלעכער, און וועלכע עס זענען פערקראכען די העזער, זעהט אויס, איז איצט אליין פערקראכען אין א מויזען-לאך, מען הערט עפעס זעהר ווענייג פון איהם. עס זעהט אויס, אז ער האט אויסגעקליבען די פארויכטיגקייט, אלס דעם בעסערען טייל פון דער טאפפערקייט.

אבער זיין פעהלען האט זיך זעהר שטארק געלאזט פיהלען, ווען ער וואלט געווען, וואלט קיינמאל נישט מעגליך געווען, אז אין די דייטשע צייטונגען און דורך דעם ראדיא זאל אפגעגעבען ווערען אזא שרעקליכע ערקלערונג. אזא ערקלערונג פון א רעגירונג פון א לאנד איז נישט צו געפינען אין דער גאנצער וועלט געשיכטע. זי איז אויסען, ווי דאס איז שוין געשעהען בעת דעם בויקאט אויף יודען, צו גיסען א צמישען שליים אויף דער ברוטאליטעט. איצט ווערט אלס די גרויסע מגפה פון וועלכען דאס דייטשע פאלק מוז „בעפרייט" ווערען, ערקלערט די פעדעראסטיע. די ישועות, וואס היטלער זאגט איצט צו דעם דייטשען פאלק, איז די אויסוואָרצלונג פון די „לופטקנאבען": דער חשק צו לאכען און דראנג צו ברעכען פאר עקעל, קעמפען צווישען זיך ווען מען לייענט דעם דאזיגען דאקומענט פון נאציאנאל-סאציאליסטישער חרפה און שפעקולאציע אויף דער פאליטישער נארישקייט.

עס איז נישט נאר געווען א אפענער סוד, נאר דאס געשפרעך אויף אלע גאסען אין דייטשלאנד דאס פערווערפע לייבמענער און באנדע סעקסואל-פערברעכער טוען אפ הינטער די אויגען פון אדאלף היטלער די גרעסטע געמיינהייטען, וועגען אלץ, וואס איז נאר געשעהען האט ער געוואוסט. עס קען ווערען זיינע קרעאטורען נישט געזאגט ווערען קיין שום נייעס פון וועלכען ער זאל נישט האבען געוואוסט, עס איז א געמיינע צביעות, אויב ער מאכט איצט דעם אנשטעל, ווי ער וואלט זיך עפעס נייעס דערוואוסט, אדאלף היטלער איז נישט דער ריינער נאר, פאר וועלכען ער וויל זיך איצט מאכען. ער איז פאקטיש פעראנטווארטליך פאר אלעם. ער האט דעם ליגענד מיט דער רייכסטאג-שרפה ביז צו די סאדיסטישע און פעדעראסטישע ארגיעס פון זיינע אנהענגער געדעקט. אויף איהם פאלט יעדע פעראנטווארטליכקייט. ער איז שולדיג אין דעם בלוט פון אלע אונשולדיג געמארדעטע. און פאר דעם דאזיגען בלוט וועט ער זיך אמאל מוזען פערענטפערען.

וואס שרייבט די פרעסע וועגען די געשעהענישען אין דייטשלאנד

לויט דער „גאז. ווארש." זענען יודען שולדיג

די אייראפעאישע פרעסע שאצט אפ אויף א פערשידענעם אופן די געשעהענישען אין היטלער דייטשלאנד. די הינטערקוליסען פון דעם גאנצען פוטש, די סבות פון אויפשטאנד זענען נאך נישט אויפגעקלערט. פערבעהמט זיך טאקע די פרעסע נאר מיט לויזע פאראויסזעהונגען וועגען די פאלגען פון די געשעהענישען פאר דייטשלאנד, די פראנצויזישע פרעסע האלט, אז היטלערס בלוטיגע שחיטה פון זיינע אייגענע חברים, וועלכע ער שטעלט איצט פאר אלס דעגענעראטען און פסיכאפאטאלאגישע סעקסואליסטען, לעזט נאך נישט דעם קריזיס פון דער מאכט און שליסט נישט אפ דעם אינערליכען קאמף.

„פיגארא" שרייבט, אז דער רייכסווער וועט איצט האלטען היטלערן אין שאך, אויך די אנדערע צייטונגען האבען נישט קיין שום ספק אז אין דער רייכסווער בעהאלטען זיך די פרייסישע יונקערס און עס טראגט זיך דער שאטען פון דער רעסטאוראציע פון די האהענצאלערנס. דאס רוב צייטונגען זעהט פאר געפעהרליכע קאמפל-קאציעס, וואס וועלען געפינען אן אפקלאנג אין אויסלאנד.

„ענטראנסיזשאן" שרייבט, אז דייטשלאנד איז פערזונקען אין א פולשטענדיגען כאאס און זי וועט בוטיג האבען א לאנגע צייט ארויסצוקומען דערפון.

דער רוימישער קארעספאנדענט פון „טאן" מעלדעט, אז די געשעהענישען אין דייטשלאנד האבען ארויסגערופען א טיפע קאנסטערנאציע אין איטאליען, ווייל אלץ וואס גראפט אונטער די דיקטאטור אין איין לאנד, איז גלייכצייטיג א דראהענדע ווארנונג פאר די דיקטאטורען אין אנדערע לענדער, דעריבער פלעגט אויך מוסאליני כסדר ווארענען היטלערן נישט צו מאכען קיין פעהלער.

אויך די עסטרייכישע פרעסע ציטירט דערווייל בלויז די פאקטען, נישט מאכענדיג קיין שום אויספיהרונגען. די „רייכס-פאסט" שרייבט צווישען אנדערעס, אז מיט שרעק דערוואוסט זיך די דייטשע געזעלשאפט און ווערמענס העגדן זי האט איבערגעגעבען איהרע קינדער, ערגער פון אלעם איז דער פאקט, אז היטלער האט גאנץ גוט געוואוסט וועגען די מאראלישע קוואליפיקאציעס פון זיינע פיהרער, און נישט קוקענדיג דערויף האט ער די געדעקט מיט זיין אויטאריטעט. צוליב דעם דאזיגען צאכפערהאלט, זענען ווייטערדיגע קאמענטארען בכלל איבעריג".

די ענגלישע פרעסע ווייזט אן, אז הגם היטלער איז געבליבען דער הער פון דער לאגע, האבען אבער דאך די לעצטע געשעהענישען ארונטערגעריסען דעם פרעסטיזש פון היטלער סיסטעם אין דייטשלאנד און בעדייטענד אפגעשוואכט די מלוכה. די ענטשיידונג איז נאך נישט פערענדיגט.

פון דער פוילישער פרעסע פיהרט אויס ראמאן דמאווסקי אין א ארטיקעל (אין דער „גאזעטא ווארשאווסקא") אגב בעמערקט, ברענגט די דאזיגע צייטונג אלע ידיעות פון דייטשלאנד פון שבת אן, אונטער דעם געמיינזאמען קאפ: „דייטשלאנד איז געטריי היטלערן", אז אין דייטשלאנד איז נישט געווען קיין שום כוח, וואס זאל פעהיג זיין אקעגענצושטעלען זיך היטלערן, דער בונט, וואס איז אויסגעבראכען איז ענטשטאנען נישט פון וועלכען עס איז אידעאלאגישען געגען כוח צו היטלער, נאר פון די אונצופרידענע פון די אייגענע רייהען, נייל „ווען דאס וואלט געווען א בונט וואס ענטשטעהט פון וועלכער עס איז גרויסע שעפערישע אידעע, וואלט אונפערמיידליך געקומען צו א ענטשיידונג צווישען צוויי לאגערען, וועלכע וואלט ביי דער איצטיגע פסיכאלאגישער איינשטעלונג אין דייטשלאנד געקאסט א סך בלוט. ווייסענדיג אבער אז ער האט פאר זיך נאר א קאאליציע פון אונצופרידענע, ארגאניזירט דורך א גרופע כיטרע פערשוויבען, האט היטלער בעשלאסען צו ערלעדיגען עס אויף א ביליגערען אופן: בעזייטיגען די ארגאניזאטארען און נישט דערלאזען צו א מאסען צוזאמענשטויס".

אויף א אנדערען ארט אין דערזעלבער צייטונג ווערען אבער די געשעהענישען אין דייטשלאנד אויפגעקלערט אויף א גאנץ פשוט'ן אופן: „ס'איז א סך ווארשיינליכער האגעגען, אז ס'האבען דא געווירקט יענע פאקטארען, וואס זענען פערבינדען מיט די אינטערעסען, וועלכע זענען אין זעהר א הויכער מאס בעדראהט דורך היטלערן און זיין בעוועגונג — די יודען און די וואס זענען א געווערקצייג אין זייערע הענד — די מאסאנען. צי דארף מען דען בעווייזען, אז די גאנצע יודישע פאליטיק פון די נאציאנאל סאציאליסטען בעדראהט די הויפט יסודות פון די יודישע אינטערעסען, צי דארף מען דערמאהנען, אז די יודען קענען אייגענטליך און געוואוינט צו זיין טעטיג אויפ'ן אינטערנאציאנאלען געביט?" א. אז. ה. א. או. ו. אויף דעם אלטען בעקאנטען שטייגער.

מען וועט קענען ארויסרופען א קינסטליכען רעגען

א ערפינדונג פון סאוויעטישע געלעהרטע

דער איצטיגער זומער צייכענט זיך אויס מיט א טרוקעניש, וואס איז שוין לאנג נישט געווען צו פערצייכענען. כמעט אין גאנץ אייראפא שטעלט מיט זיך די טרוקעניש פאר א פלאג, וואס קוועלט נישט נאר די לאנדווירטשאפטליכע בעפעלקערונג, נאר אויך די שטעטישע בעפעלקערונג. אין ענגלאנד האט מען איינגעפיהרט א בעגרענצונג פון דער וואסער-קאנסומציע. רוסלאנד קויפט תבואה אין אויסלאנד, בכדי צו דעקען דעם מאנגעל פון פריהען שניט. אין קאנאדא און קאליפארניען זענען די היזקות צוליב דער טרוקעניש געוואלדיגע. טשעכאסלאוואקיען לעכצט נאך א ביסעל רעגען. מיט איין ווארט אין א גאנצע רייהע לענדער ווארטען די מענשען און די ערד אויף רעגען. עס ווערען אייגעארדענט, גאטעס-דינסטען אבער דערווייל הויבט מען אן צו קלערען ווי אזוי אויף א קינסטליכען אופן זיך צו בעפרייען פון דער דאזיגער פלאג.

בעת דער מלחמה האט מען בעמערקט, אז נאך א לאנגער צייט פון בעשיסען א געוויסער געגענד, פלעגט קומען א שטארקער רעגען, און זייט דאן ווערען כסדר געמאכט פרובען דורך טעכנישע מיטלען ארויסצורופען א רעגען. אין 1919 האט דער אויסטראלישער מעטעאראלאגישער אינסטיטוט געמעלדעט, אז הגם ער האט נאך נישט קיין מעגליכקייט ארויסצורופען קיין קינסטליכען רעגען, האט ער אבער די מעגליכקייט ארויסצורופען א נאטירליכען רעגען.

די איינארדנונגען פון דאזיגען אינסטיטוט זענען אבער געווען זעהר טייער, ערשט אין יאהר 1921 האט דער געלעהרטער האטפיעלד אין די פעראייניגטע שטאטען געמאכט פרובען און האט געהאט די מעגליכקייט צו יעדער צייט ארויסצורופען א רעגען, האטפיעלד האט פון דער אמעריקאנישער לאנדווירטשאפטליכער געזעלשאפט בעקומען פאר זיין ערפינדונג 50,000 דאלאר, קיין פראקטישען ווערט האט אבער האטפיעלדס ערפינדונג אויך נישט געהאט. ערשט אין יאהר 1923 האט פראפ. באנקראפט איבערראשט די וועלט מיט זיין מעלדונג, אז בעשיסענדיג די וואלקענס מיט עלעקטריזירטע זאמד, קען ער ארויסרופען א קינסטליכען רעגען.

זייט דעמאלט זענען געמאכט געווארען פער שידענע עקספערימענטען. מען האט אויך אנגעווענדט עלעקטריציטעט אהן מאטעריעלען שטאף, ווי זאמד א. אז. וו. מען האט ארויסגעשיקט עלעקטרישע כוואליעס פון זעהר הויכער שפאנונג, די פרובען האט מען געמאכט אין לענינגראד ווי אויך אין ניו-יארק. די אלע פרובען האבען אבער ביז איצט נישט געגעבען דעם געוואונשטען רעזולטאט, איצט זענען אבער אנגעקומען פון סאוויעט-רוסלאנד ידיעות, לויט וועלכע סאוויעטישע געלעהרטע איז בעלונגען ענדליך צו לעזען דאס דאזיגע פראבלעם. איינינע יונגע פיזיקער פון טורק מאנער מעטעאראלאגישען אינסטיטוט אין אשאבאד איז געלונגען ארויסצורופען קינסטליכען רעגען און נעבעל.

אין א בעגריסטען פריהמארגען אין חודש מאי האבען די איינוואוינער פון אשאבאד בעמערקט אן'אונפערשטענדליכע ערשיינונג: דער הימעל איז געווען פולשטענדיג ריין און די גאנצע שטאט איז געווען איינגעהילט אין א שווערען נעבעל. מען האט נישט געזעהן פון א פאר שריט ווייט. דער נעבעל איז געלעגען איבער דער שטאט 4 שעה און ארום מיטאג-צייט איז ער זיך ערשט צוגאנגען. שפעטער ערשט האבען זיך די איינוואוינער פון אשאבאד דערוואוסט, אז דאס איז געווען א קינסטליכער נעבעל, וואס איז ארוס פון מעטעאראלאגישען אינסטיטוט און נישט פון הימעל.

נאך סענסאציאנעלער איז אויסגעפאלען דער פרוב מיט'ן קינסטליכען רעגען, וואס מען האט גענומען פון וואלקענס, וואס האבען זיך געטראגען איבער'ן הימעל. די פרובען זענען פארגעקומען אין מערץ פון לויפענדען יאהר. איבער די וואלקענס, וואס האבען זיך געצויגען אין דער הויך פון 350 ביז 1300 מעטער, האבען זיך בעוויזען עראפלאנען, וועלכע האבען געווארפען אויף די וואלקענס פערשידענע כעמישע פרעפאראטען. די וואלקענס, וואס זענען געווען טונקעל זענען געווארען העלער און צום סוף זענען זיי געווארען פון מילך-קאליר. גלייכצייטיג האבען אנגעהויבען צו פאלען טראפענס, וואס האבען זיך באלד פערוואנדעלט אין א גאס רעגען, און א געוויסער צייט ארום זענען די וואלקענס פערשוואונדען.

בעת די ווייטערדיגע פרובען איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אויף איין קוואדראט קילאמעטער באדען דארף מען האבען 16 קילא פון כעמישען פרעפאראט. דער דערמאהנטער אינסטיטוט בעזיצט נישט בלויז דעם סוד פון שאפען א קינסטליכען רעגען און נעבעל, נאר אויך דעם אופן פון צוטרייבען רעגען-וואלקענס.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבע

נייער פאלקסבלאט

יולי

זון-אויפגאנג 3.17
זון-אונטערגאנג 8.01

מיטוואך
כא
4
תמוז תרצד

וועגן שטרייק פון די סעזאן-ארבייטער

(אינטערוויו מיט'ן רעגירונגס-קאמיסאר אינזש. וואיעוואודזקי)

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס עס פארלענגערט זיך דער שטרייק פון די סעזאן-ארבייטער, האבן מיר זיך געווענדעט צום רעגירונגס-קאמיסאר פון דער שטאט-פערוואלטונג, אינזש. ה. וואיעוואודזקי, וועלכער האט אונז געגעבן פאלגענדע אויפקלערונגען וועגן דעם ענין:

די פרינציפיעלע סבה פון ענטשטאנענעם קאנפליקט איז געווען די, וואס די סעזאן-ארבייטער האבן ארויסגערוקט די פאדערונג פון א בעדייטענדער לוין-הוספה. די ארבייטער, פאדערנדיג צוריקצושטעלן די סטאווקעס פון יאהר 1928 מינוס 20 פראצענט, פאדערן אזוי ארום צו העכערן די איצטיגע פארדינסטען מיט 70 פראצ. אין איצטיגן מאמענט וואקלען זיך די פארדינסטען פון די סעזאן-ארבייטער פון 4 זל. 25 גר. ביז 8 זלאטעס.

די קרעדיטען אויף צו פיהרען די סעזאן-ארבייטען זענען, ווי בעקאנט, זעהר בעגרעניצט און ביים העכערען די סטאווקעס וואלט די שטאט-פערוואלטונג געשטעלט געווארען פאר דעם אומברחמנות'דיגען אלטערנאטיוו: אדער רעדוצירען די צאהל ארבייטס-טעג, אדער רעדוצירען די צאהל ארבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט ביי די ארבייטען, אויב ס'האנדעלט זיך וועגן דער שטעלונג פון דער שטאט-פערוואלטונג, אילוסטרירט דאס דער פאקט, אז די לאדזער שטאט-פערוואלטונג צאהלט צו צו די סטאווקעס פון ארבייטס-פאנד, פון אייגענעם געלד בעדייטענדע צוגאבען. דער ארבייטס-פאנד גיט דער שטאט פאר אן'ארבייטער 4, 5 און 6 זלאטעס, די רעשט צאהלט צו די שטאט. מ'דארף אויך בעטאנען, אז טראץ דער 5-טאגעדיגער ארבייטס-וואך ווערען אלע תנאות און רעגען-טעג דורך די ארבייטער אפגעארבייט, אזוי אז אין דער פראקטיק ארבייטען די ארבייטער זעהר אפט 6 טעג אין דער וואך.

איך חזר איבער, אז דאס בעריקזיכטיגען די פאדערונג וועגן א לוין-הוספה, וואלט געבראכט צו א רעדוקציע פון די ארביימס-טעג אדער פון דער צאהל בעשעפטיגטע ארבייטער, אויף דעם וועט די שטאט-פערוואלטונג בשום אופן נישט געהען, שטרעבענדיג אין די היינטיגע שווערע צייטען צו געבען בעשעפטיגונג א וואס גרעסערער צאהל מענשען מעגליך דורכן גאנצען סעזאן, כדי די ארבייטער זאלען קענען אויף דער צייט פון טויטען סעזאן בעקומען אונטערשטיצונגען פון אר ביימסלאזען פאנד.

אין דער רייהע פון זייערע פאדערונגען רוקען די ארבייטער ארויס צווישען אנדערע די פראגע פון בעשעפטיגען אלע ארבייטער. מען מוז פעסטשטעלען, אז דאס דערגרייכען פון דאזיגען פאסטולאט ליגט קודם כל אין דער ספערע פון די פלענער פון דער שטאט-פערוואלטונג, שוין איצט בעטרעפט דער בעשעפטיגונגס-צושטאנד אין עטליכע אפטיילונגען גאנצע 100 פראצענט.

וואס שייך דעם אורלויב, רעגולירט די פראגע די נייע סאציאלע געזעצגעבונג, וועלכע זעהט באמת אין איצטיגען מאמענט נישט פאר קיין אורלויבען פאר סעזאן-ארבייטער, ווען זיך אבער די שטאט-פערוואלטונג בעמיהען, אויב די הכנסות וועלען דערויף ערלויבען, אז ביים סוף פון סעזאן זאל לויטן מוסטער פון די פריהערדיגע יאהרען אויסגעצאהלט ווערען א אורלויב-עקוויוואלענט.

ס'בלייבט נאך איבער די פראגע פון קאלעקטיווען אפמאך. און אין דער ריכטונג איז די שטאט פערוואלטונג גרייט צו שליסען א קאלעקטיווען אפמאך, אבער אויף די איצטיגע בעדינגונגען, וועלכע פערזיכערען די ענטוויקלונג פון די ארבייטען און מאכען מעגליך א שטענדיגען וואוקס פון דער צאהל בעשעפטיגטע סעזאן-ארבייטער.

די לאדזער שטאט-פערוואלטונג, זייענדיג בעגרעניצט בנוגע די קרעדיט-ראמען, און געצווינגען דיג דעם מאקסימום פון גוטען ווילען ביים צו צאהלען צו די סטאווקעס פון ארבייטס-פאנד, קען אין קיין שום פאל נישט איינגעהן אויף צו ענדערען די גרונד-פרינציפען פון היינטיגען פיהרען די סעזאן-ארבייטען, ווייל דאס נאכקומען די הוספה-פאדערונגען פון די סעזאן-ארבייטען וואלט דאס געבראכט צום איינברעכען זיך פון גאנצען פלאן צו בעשעפטיגען די גרעסטע צאהל ארבייטער ביי די איצטיגע פארדינסטען.

רעאזומירענדיג דארף מען פעסטשטעלען, אז דער שטרייק פון די סעזאן ארבייט איז אינגאנצען ציללאז. אבער אמערגסטען איז דאס וואס אויב דער שטרייק זאל זיך פערציהען קען דאס ברענגען דערצו, אז די ארבייטער זאלען פערלירען דאס רעכט אויף צו בעקומען אונטערשטיצונגען אויף דער צייט פון טויטען סעזאן. די לאדזער שטאט פערוואלטונג האט פאראויסגעזעהען אין דעם פלאן פון די ארבייטען, אז די ארבייטער זאלען האבען איבערגעארבייט גאנצע 156 טעג, וועלכע בערעכטיגען צו בעקומען די דערמאנטע אונטערשטיצונגען. דאס פערציהען דעם שטרייק פערקלענערט, אדער ליקווידירט אינגאנצען די רעכט וועלכע די ארבייטער האבען שוין דערגרייכט אין איצטיגען מאמענט.

ביליגער הוונה

(2) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער קאמיסיע צו פארשען די אויפענטהאלטס-הוצאות איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אין משך פון חודש יוני זענען די קאסטען פון אויסהאלטען א משפחה אין לאדז געפאלען אויף 1,16 פראצענט.

היי-יעהריגע מאטוריסטען פון י. קאצענעלסאנ'ס גימנאזיום:

אייזען מרדכי, באומבערג אברהם יצחק, ביאלער יעקב אהרן, גוטערמאן אברהם יחיאל, דזשעוויענצקי יעקב שלמה, דיאמענט שמחה ישראל, זילבערשפיץ פרידעריך, האווערס משה לייב, לעווינסקי אדם, פרידע ישראל, קלעצקי וואלף חיים, קרישטאל ארטור, ראדאל אברהם, ראזענטאל אלעזר, שטערן לייזער.

דאווידאוויטש און לעווקאוויטש

פיהרען לעפעל-גאפעל נישט אויף א חתונה

(2) אין ווילין זענען ארעסטירט געווארען ביים שמוגלען א וואגען פלאטערן — גאפעל, מעסער, לעפעל — פון אויסלאנד — דער סטודענט פון פאליטעכניקום יעקב דאווידאוויטש און נתן לעווקאוויטש — ביידע פון ווילין.

מ'האט זיי ארייגעזעצט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראווקאווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פעטריקאווער 95), י. קליפטא (קאנטנע 54), ל. טשינסקי (ראקיטשינער 53).

א גזלנישער איבערפאל

פאר שרעק ארויסגעשפרונגען פון צווייטען שטאק

(2) בשעתו האבען די ברידער פראנצישעק און וולאדיסלאוו מארטשעווסקי בשותפות מיט שטשעפאן שווידערסקין מערדערליך צושלאגען א געוויסען מיעטשיסלאוו קריסקא.

מ'האט די דריי שלעגער ארייגעזעצט, און בעת דער אויספארשונג, איז אלס עדות אויך פערהערט געווארען דעם פערהאנדעלטען קריסקאס ברודער, יוזעף קריסקא.

זיין עדות זאגען איז, פערשטייט זיך, נישט געווען לטובת די שלעגער, און ווען שווידערסקיס ברודער, דער 19-יעהריגער פעליקס שווידערסקי האט זיך וועגן דעם דערוואוסט, האט ער זיך צוזאמען מיט זייבעם א קאלעגע, דעם 18-יעהריגען טאדעאוש סקאנסקא „ארגאניזירט", און בעוואפענט מיט העק און ברעכשטאנגעס זענען זיי אוועק זיך בוקם זיין אין יוזעף קריסקאן (אויף וושעשניעווסקא 105).

קריסקא האט זיך מורא'דיג דערשראקען, און זיך פערבאריקאדירט אין זיין וואוינונג, אין די 2 בקמה-נעהמער האבען זיך גענומען מיט די העק צו צוהאקען די טיר, און צו שרייען, אז ווער פון די לאקאטארען עס וועט זיך פרובען ארופגעהן מיט א ווארט אדער סתם זיי צו שטערען אין זייער פלאן, וועלען זיי אוועקלייגען א טויטען אויפ'ן ארט.

זיי האבען אויסגעהאקט די טיר, און מיט געשרייען, אז זיי וועלען קריסקאן אויסשטעכען די אויגען און דער'הרג'ענען — זענען זיי אריינגעלאפען אין דער וואוינונג...

האט זיך קריסקא נאך מעהר איבערגעשראקען און נישט האבענדיג קיין אנדער ברירה, איז ער ארויסגעשפרונגען פון פענסטער — פון צווייטען שטאק, צוברעכענדיג זיך דערביי א פוס און צעקאליעטשענדיג זיך אינגאנצען.

סוף מעשה איז, אז פעליקס שווידערסקי האט בעכטען בעקומען א פסק — דין 2 יאהר טורמע און טאדעאוש סקאנקא — 10 חדשים.

בעסטיאלישער מארד איבער א הויזווירט

די עקסמיסיע איז צום פערטען מאל אפגעלעגט געווארען...

(2) נעכטען בייטאג איז אויף אבראמאוויטשגא 11 אויסגעפיהרט געווארען אנ'אויסטערלישגרעסליכער מארד איבער דעם הויזווירט פון דעם דאזיגען הויז, יוזעף טשעשלעווסקי, וועלכער וואוינט אליין אויף גלובנא 2.

די פארגעשיכטע פונם מארד איז פאלגענדע:

אין דעם דאזיגען הויז וואוינט שוין א רייהע מיט יאהרען אין איין שטיבעל דער פאבריק-ארבייטער וואצלאוו דאנקע און זיין פרוי, לעאקאדיא דאנקע — א שניידערין.

אזוי ווי זיי האבען שוין 3 יאהר נישט געצאהלט קיין דירה געלד, האט טשעשלעווסקי ארויס בעקראגען אויף זיי אן עקסמיסיע.

דריי מאל שוין איז טשעשלעווסקי געגאנגען ארויסזעצען דאנקע'ן מיט זיין פרוי, אבער יעדעס מאל, אין דעם לעצטען מאמענט פלעגען זיי איהם עפיס איינצאהלען, און די עקסמיסיע איז אפגעלייגט געווארען.

אויף נעכטען איז די עקסמיסיע בעשטימט געווארען צום פערטען מאל, און דאנקעס פרוי האט זיך דעריבער ארייגעלייגט אין בעט, בכדי אז דער קאמארניק ווען קומען זאל עס הייסען, אז זי איז געפעהרליך קראנק. מ'קאן זי פון ארט נישט ריהרען און מען וועט די עקסמיסיע ווידער מוזען אפלייגען.

דער הויזווירט איז אבער געווען „ווייטזיכטיגער און קליגער". האט ער צוזאמען מיטן קאמארניק מיטגעבראכט א דאקטאר — דעם ד"ר רוטקאווסקי'ן, וועלכער האט בעטראכט די קראנקע, און דערקלערט, אז זי איז נישט קראנק, נאר זי מאכט זיך עס — זי סימולירט.

אין דעם מאמענט, ווען דער דאקטאר האט געגעבען די דאזיגע דערקלערונג, איז צו טשעשלעווסקי'ן צוגעלאפען פון הינטען דאנקע, און אריינגעזעצט איהם צוויי מאל א מעסער אין רוקען...

טשעשלעווסקי איז מיט אדורכגעשטאכענע לונגען אנידערגעפאלען אויף דער ערד, און דאן האט זיך דאנקע שנעל איבער איהם איבערגעבויגען און געוואלט איהם מיט'ן מעסער איבערשניידען דעם האלז.

דער קאמארניק האט זיך אבער נישט פערלוירען, און זעהענדיג וואס דאנקע גייט ווייטער טון, האט ער איהם אין דעם לעצטען מאמענט מיט א קלאפ פון פוס ארויסגעזעצט איהם דאס מעסער פון דער האנד, צוברעכענדיג איהם דערביי 2 פינגער...

אין דערוועלבער רגע איז די „קראנקע" פרוי דאנקע ארויסגעשפרונגען פון בעט, ארויסגעכאפט פון הינטערן קישען אפויר א צוגעגרייטע האק, און געגעבען טשעשלעווסקי'ן מיט איהר א שרעקליכען זעץ צווישען די לאפעטקעס...

ווען דער קאמארניק האט זיך גענומען ראנגלען מיט דער פרוי דאנקע, כדי אפצונעהמען ביי איהר די האק — איז דערווייל ארויס פון הינטער א פארהאנגעל די דאנקעס 8-יעהריגער יונגעל, און זיך פערמאסטען מיט א האקמעסער אפצוהאקען טשעשלעווסקי'ן דעם קאפ...

דער קאמארניק האט עס באלד בעמערקט און זיך א ווארף געטון צו דעם קליינעם מערדער שטערען איהם אויסצופיהרען זיין שרעקליכען טאט.

האבען דעם דאזיגען מאמענט ווידער אויסגענוצט די דאנקעס, און ביידע, מאן און ווייב האבען זיי אונטערגעכאפט דעם שווער-פערוואונדעטען הויזווירט און דורכ'ן פענסטער ארויסגעשליידערט איהם אויפ'ן הויף...

ביני לביני איז אנגעקומען די פאגאטאוויע, וואס איז אלארמירט געווארען דורך די לאקאטארען פונ'ם הויז.

עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז טשעשלעווסקי'ס לאגע איז א האפנונגסלאזע און אין א גוסס'ן צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אין עטליכע מינוט שפעטער איז געקומען פאליציי, וועלכע האט דעם מערדערישען פארפאלק בעשמידט אין קייטען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די עקסמיסיע איז צום פערטען מאל אפגעלייגט געווארען...

אריגינעלע רויטוויינען

אין בעסטער קוואליטעט צו זעהר צוגענגליכע פרייזען ספעציעל פאר מאגען און צוקער-ליידענדע בעקומט מען אין דעם בעקאנטען ווייגעשעפט פון

ע. שיקיער
אינהאבער ישראל שיקיער

ראדז, פולנאצנא 1 טעל. 107-84

Dr. Wolkowyski

האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע
נעהמט אהן פון 8–12 בייטאג, 4–6 און פון 7–9.

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג.
ספעקטואלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אוונט.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטא שטשי" ציגעל-גאס 27 טעל. 112-25

פאזיטיוו לעצטע וואך ◆ גאסטשפיל-פארשטעלונגען פון

אלעקסאנדער גראנאד

היינט מיטוואך 9.30 אוונט צום געזעגענען זיך א מתנה דעם לאדזער טעאטער-עולם

גרויסע הנחה-פארשטעלונג 1 זל. גאלעריע 45 גר.

אלע בילעטען אין פארטער

„די גערע לאטע"

אקטועלע צייט-פיעסע אין 4 אקטען פון ד"ר פרידריך וואלף (אויטאר פון „ציאנקאלי").
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

א פערקעהרטער היטלעריסט...

מעז האט איהם אבער געפאקט, דעם בחור

(2) אויפ'ן שטח פון קאלישער, פעטריקאווער און לאסקער קרייז האט זיבט א לענגערע צייט געבושעוועט עפעס איינער אנ'אנאנימער פערשוין, וועלכער אבער האט געטראכט עס איז געוועי צו פערבארען אין פעלד און וואלד יונגע, מינדעריעהריגע מיידלעך און פערגוואלטיגען זיי.

א שייגע מלאכה, בבאמנות...

האט מען דעם געמיינעם יונג געזוכט און בשום אופן נישט געקאנט פאקען.

ער האט פערשטאנען גוט די קונץ פון אויסבעהאלטען זיך, און פאליציי האט זיך נישט געקאנט אנ'עצה געבען: גיי, זוך דעם ווינד אין פעלד...

צרך און הימעל האבען אבער געשוואוירען, אז אז „אנטיק" טאר נישט גיין פערלוירען — האט זיך טאקע אזוי געמאכט, אז עהערבער טען האט איהם די אויספארשונגס־מאכט דערשנאפט אין קאליש.

מען האט איהם אזוי פיין און איידעל פערבעטען, דעם הבא־באר־טעק, און לכתחילה האט ער זיך געמאכט תמ'עוואטע — געמאכט קונצען, פונקט ער וואלט געווען משוגע־מטורף פי לעולם חסדו...

ער האט פארגעשטעלט א לעגיטימאציע אויפ'ן נאמען פון איינעם יוזעף קושעווינסקי פון אסטראוו קאלישסקי.

בעת דער חקירה ודרישה האט זיך ארויסגעוויזען, אז דערזעלבער „קושעווינסקי" האט זיך אין פערשידענע ערטער „איינגעמאלדען", אלס וואלטשאק, באוואקאווסקי, אורבאנסקי, קושעווינסקי, א. אז. וו. און אומעטום האט ער אנגעשטעלט ביי זיך אלס דינסטען פערשידענע מיידלעך, וועלכע ער האט דערנאך פערגוואלדיגט.

חוץ דעם האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער מנוול איז שוין בשעתו דורכ'ן לאדזער קרייז־געריכט פער'משפט געווארען אויף 2 יאהר טורמע פארן האבען 2 ווייבער.

איצט, בעת מען איז איהם געגאנגען פיהרען אין טורמע, האט ער זיך געפרובט ענטלויפען, אבער ס'איז איהם נישט געראטען — ער זיצט, ווי א טאטע!

א יודיש יונגעלע ארונטערגעפאלען פון א לייטער

(2) אויף פאמארסקא 18 האט געטען פאסירט א שווערער אומגליקס־פאל.

דער 5־יאהריגער דוד פארביאזש האט זיך געשפילט מיט א לייטער, געקלעטערט ארויף און אראפ.

אין א געוויסען מאמענט איז ער ארונטערגעפאלען און זיך צובראכען דעם שארבען.

מ'האט דאס קינד אין א געפעהרליכען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אוועקגעווארפענע קינדער

(2) אין א פעלד לעם ראדאגאשטש האבען דורכגייער געפונען צוויי אוועקגעווארפענע קינדער — דעם 7־יעהריגען יאן און די 4־יעהריגע העלענקא דזשיענטשעלעווסקא.

שפעטער האט פאליציי אויסגעפונען זייער מוטער מאריא דזשענטשעלעווסקא, וועלכער האט זיך פערטיידיגט דערמיט, וואס זי איז היימלאז און ארבייטסלאז, און האט נישט קיין מעגליכקייט אויסצוהאלטען די קינדער. זי איז ארעסטירט געווארען.

* * *

(2) אין דער אנטיילונג פאר געועלשאפטליכער שוץ ביי דער לאדזער שטאט־פערוואלטונג (האוואדזקא 11) האט מען איבערגעלאזט די 6־יעהריגע דאגנוטא טשישעווסקא. מ'האט זי אריבערגעשיקט אין שטעטישען דערציהונגס־הויז.

גוט מארגען!

אלטווארג צו פערקויפען!...

יודען פון דער פאדזשעטשנע גאס, סוחרים פון אלטווארג. וואס שלאפט איהר? איהר האט דאך איצט א גאלדענע קאניונקטור!

וואס איהר האט צו טון? וואס הייסט, וואס! ס'איז דאך איצט דא צו קויפען א וואזשנע פעקעל, גאר א וואזשנע פעקעל — א מציאה'לע!

איהר הערט, יודען, שוין איינמאל א מציאה'לע, מ'קאן דערביי אנבייסען א פעט ביינדעל און דערביי אהן ריזיקע. ס'שטעהט דערביי שעהן געלד צו פערדינען, און דערביי איז דאס א גאנגבאר ארטיקעל, וואס איז ביז איצט געווען זעהר מאדערן — „קושיק מאדי"!...

וואס דאס איז? וואס פארא ארטיקעל דאס איז? ווער ס'האט דאס צו פערקויפען? דער מוכר איז א בעקאנטע פירמע, וואס האלט איצט ערב א באנקראט, פאר א מיאוסען באנקראט. די בעלי־הבתים רייסען זיך פאר די קעפ, אז ס'בלוט רינט פון זיי. נו, ווילען זיי דאס קרעמעל פאראמשען בחצי־חנם.

ווער ס'איז די פירמע? די פירמע הייסט — „היטלער, געבעלס, געהרינג עט קאמפאני" — א יא א וואזשנע פירמע?

און וואס פאר אנ'ארטיקעל האלטען זיי ביי פאראמשען? — די ברוינע העמדלעך! וואגאנווייז ווילען זיי איצט דאס פעקעל פאראמשען. בחצי־חנם ווילען זיי דעם בבל פערקויפען.

אלזא יודען פון דער פאדזשעטשנע, סוחרים פון אלטווארג, שלאפט נישט אין אנגעפוצטען. כאפט אייך באלד ארייין קיין בערלין, גיט א פאר מארק האנדגעלד און קויפט־אפ דאס קרעמעל — איהר וועט קויפען א מציאה!...

אב—געט

SAFE jest najpewniejszem miejscem przechowywania posagu Twojej córki

---

„ארדט" שפילט שבת אין העלענאוו

דער בעריהמטער קליינקונסט טעאטער „אראראט", וועלכער מאכט אדורך היי־יאהר א טריומפטורנע איבערן גאנצען לאנד, וועט אדורכפאהרענדיג לאדז געבען דעם היינטיגען שבת אין „העלענאוו" אנ'אריגינעלע גארטען־פארשטעלונג לויטן מוסטער פון די וויענער „פריי־ליכט ביהנע'ן", אונטער דער לאזונג: לופט—מוזיק—טעאטער!...

דער גאנצער „אראראט" אנסאמבל וועט אויפטרעטען אין דער אימפאזאנטער לאך־פאראד א. נ. „אויף טיש און אויף בענק", צוזאמען מיטן גרויסען פילהארמאנישען ארקעסטער.

ספעציעל פאר לאדז ווערט צוגעגרייט אנ'אטראקציע א. נ. „פון באלוטער פלאץ ביז גייער'ס מארק" אנ'עקספרעס־צוג פון אלע לאדזער פערזענליכקייטען.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז דאס וועט זיין די איינציגע געלעגענהייט זיך צו זעהן מיט אונזער לאדזער „אראראט" כאליאסטרע, ווייל דעם ווינטער־סעזאן וועט „אראראט" אויפשלאגען זיינע געצעלטען אין ווארשעווער „נאוואסטשי" טעאטער מיט וועלכען ער האט שוין געשלאסען אנ'אפמאך אויפן גאנצען סעזאן.

דאנערשטאג ד. 5־טען שפילט „אראראט" אין „טאמאשאוו", פרייטאג — פיעטריקאוו. זונטאג דעם 8־טען—קוטנא אויפן וועג קיין טשעכאטשינעק.

דעלעגאציע פון דער לאדזער טעקסטיל־אינדוסטרי אין לאנדאן

אויף די אונטערהאנדלונגען וועגען שליסען א האנדעלס־טראקטאט מיט ענגלאנד

(אג) אין שייכות מיט די אונטערהאנדלונגען וועגען שליסען א האנדעלס־טראקטאט מיט ענגלאנד, וואס האבען זיך בעכטען אנגעהויבען, איז ארויסגעפאהרען פון לאדז קיין לאנדאן א דעלעגאציע פון דער היגער טעקסטיל־אינדוסטרי, אין פאלגענדען צוזאמענשטעל: דירעקטאר פון דער פירמע מארקוס קאהן — קאזימיערזש מארקאן, דירעקטאר פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער איגנאץ בייער, ווי אויך דירעקטאר פון טעקסטיל־פערבאנד וולאדיסלאוו שרעדניק.

די דעלעגאציע דארף ארומרעדען ווי אויך פעסטשטעלען די בעדינגונגען פאר דער טעקסטיל־אינדוסטרי, אין פאל, ווען עס זאל געשלאסען ווערען א האנדעלס־טראקטאט.

פאפולערער אויספלוג קיין גדיניע

די היגע אפטיילונג פון „וואגאן־לי־קוק" מיט דער פערשטענדיגונג פון רעזערווירטען־פערזאיין אר גאניזירט א פאפולערען אויספלוג קיין גדיניע.

דער אפפאהר קומט פאר דעם 6. יולי אין די אוונט־שעה'ן, דער צוריקקעהר קומט פאר דעם 10. איבערמארגען קיין לאדז. דער פרייז אין ביידע זייטען איז 14.90 זל.

די אנטיילנעהמער אין דעם דאזיגען אויספלוג האבען געזיכערט זעהר ביליגע גאסטלעגער, איינצלנע און גרופענווייז, ווי אויך בעקעסטיגונג צו מעסיגע פרייזען. אין פראגראם איז פארגעזעהען דאס בעזוכען דעם קריגס־פארט און דאס פאהרען מיט'ן סטאטעק 50 קילאמעטער. בומערירטע פלעצער אויף דעם פאפולערען צוג.

צוליב דער בעגרעניצטער צאהל פלעצער, קומען פאר די איינשרייבונגען ביז מיטוואך איינשליסליך. איינשרייבונגען בעהמט אן און איינפארמאציעס ערטיילט דאס ריי־ביורא פון „וואגאן־לי־קוק", פיעטריקאווער 64, פון 9 פריה ביז 8 אין אוונט, טעלעפאן 77־170.

מעלדונג

קאמוניקאט

צו דער פראלעטארישער עפענטליכקייט

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון פליישער ארבייטער פון 2 ד.מ. האט מיט א איבערוויגענדער מעהרהייט בעשלאסען, ארויסצוטרעטען פון ראט פון די פראפ. ארבייטער פעראיינען און אנשליסען זיך אן דעם צענטראל־ראט פון די פראפ. ארב. פעראיינען אין ווארשא (געגשא 14).

די פערוואלטונג האט אויף איהר זיצונג פון 3 יולי דעם בעשלוס אקצעפטירט. 2854

די פערוואלטונג. סעק. משה קארפעל.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	86.50
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		—	44.25
4 „	דאלארובקא		—	53.60
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			66.88
5 „	ווארשאווער פ.־ב. 1934			56.25
5 „	לאדזער	„	„	49.25
ענגלישער פונט	—	—	—	26.77
דאלאר — אפיצ.	5.29	נישט אפיצ.	—	5.25
גאלד־דאלאר	—	—	—	8.91
גאלד־רובל	—	—	—	4.60
דייטשער מארק	—	—	—	1.95

פון יודישען טעאטער אין פילהארמאניע

היינט מיטוואך 9,30 אוונט ווערט געגעבען א פאפולערע פארשטעלונג „פערבאטענע פערגעניגענס" מיט בנציון וויטלער, יוכבד זילבערג אין די הויפטראלען.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84

גאסטאויפטריטען פון בעליבטען ארטיסט, זינגער און טענצער

בן־ציון וויטלער

מיט'ן אנטייל פון דער בעוו. פרימאדאנע יוכבד זילבערג און פילהארמ.־אנסאמבל

היינט מיטוואך, 9.30 אוונט נור 1 מאל צו ביליגע פרייזן

פון 50 גר. ביז 1.50 זל.

די סענסאציאנעלע פיעסע מיט געזאנג אין 3 אקטען מיט א פראלאג

פערבאטענע פערגעניגענס

בילעטען א גאנצען טאג צו בעקומען זין קאסע פון טעאטער.

אכטונג! מארגען דאנערשטאג ווערט נישט געשפילט.

פרייטאג פרעמיערע צום ערשטען מאל אין דעם סעזאן — „דער בלינדער פאיאץ"

א זעהר חשוב'ער גאסט אין לאדז!

מיכאל מיכאלעסקא

דער גרויסער אמעריק. סטאר, דער שטאלץ פון דער יוד. אפערעטע, דער ראמאנטישער ליבהאבער און זינגער

דער גראנדיעזער קבלת־פנים

קומט פאר פרייטאג, דעם 13־טן יולי, 9 אוונט אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

רעזערווירט אייך דעם אוונט, און זאגט דאס אויך אייערע פריינד און בעקאנטע.

ראטעוועט אייער געזונד!

קראנקע אויף רופטורעז (ברוך־קראנקהייטעז)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך־באנדאזשען. אויך אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל־גארסעטן אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל־אפאראטען אויף פלאטפוס.

פעציעלע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען, אויף זשילאסעס. — גומי־זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס־באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאומבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריף.

(אין זגערזש אויף פלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנק.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס־שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל.

Dr. med. B. Robinzon

פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86

נעהמט אן פון 2.30 ביז 3.30 נאכמיטאג און ביז 10 פריה אין פאדעמביע — Willa Miller

וואָס האָט דער פּלענום פון „אָזעט“ בעשלאָסן

וועגען דער איבערוואַנדערונג פון אויסלענדישע אַרבייטענדע יודען קיין בירא־בידזשאַן

מאָסקווע (יט"א) די טעג איז געשלאָסען געוואָרען, ווי יט"א האָט שוין מיטגעטיילט, די פּלענאַר־סעסיע פון „אָזעט“. אויף דער סעסיע זענען געהאַלטען געוואָרען פיר גרונד־רעפעראַטען: באַריס טראַצקי „וועגען דער אַרבייט פון קאָמזעט“, דימאַנשטיין „וועגען דער אַרבייט און אויפגאַבען פון אָזעט“, איידעלמאַן „וועגען אָרגאַניזאַציאָנעלע און פינאַנסיעלע פראַגען“ און דאַשקעס „וועגען דער אַרבייט אין בירא־בידזשאַן“.

איבעגע פון די רעדנער־דעלעגאַטען, צווישען די אויך טוער פון „אָזעט“, האָבען אין זייערע אַרויסטרעטונגען אונטערשטראָכען, אַז הגם דער שווער־פּונקט פון זייער אַרבייט ווערט איצט איבערגעטראָגען אויף דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד, מייבט עס פונדעסטוועגען נישט, אַז מען זאָגט זיך אָב פון דער אַרבייט אין די יודישע ראַיאָנען אויף קרים און אוקראַינע. דער זעלביגער געדאַנק האָט אויך געפונען אַן אויסדרוק אין דער רעזאָלוציע וואָס איז אָנגענומען געוואָרען צום בעריכט פון באָריס טראַצקי וועגען דער אַרבייט פון קאָמזעט.

אין דער רעזאָלוציע ווערט געזאָגט: „בנוגע דער אַרבייט אין די יודישע ראַיאָנען פון קרים און אוקראַינע — פאָרזעצען די אַרבייט ווי ביז איצט, דאָס הייסט האַלטען זיך ביי דער פאַרשריפט פון דער רעגירונג, וואָס פאַרפליכטעט צו דערגענצען און פאַרענדיגען די בעזעצונג פון די יודישע ראַיאָנען מיט יודישע איבערוואַנדערער נישט שפּעטער ווי אין משך פון 2 יאָהר“.

ווייטער ווערט אָנגעוויזען אין דער רעזאָלוציע, אַז די הויפּט־אויפמערקזאַמקייט דאַרף אָנגעווענדעט זיין אויף דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד אין בירא־בידזשאַן.

דער זעלביגער פּונקט ווערט נאָך שטאַרקער אויסגעדריקט אין דער רעזאָלוציע, וואָס איז אָנגענומען געוואָרען צו דימאַנשטיינ'ס פאָרטראַג. אין דער רעזאָלוציע ווערען די אַנדערע יודישע ראַיאָנען איבערהויפּט נישט דערמאָהנט. די רעזאָלוציע בעצייכענט דעם רעגירונגס־בעשלוס וועגען בירא־בידזשאַן אלס „אַקט פון גרויסער היסטאָרישער און פּאָליטישער בעדייטונג“. דער בעשלוס ווערט געזאָגט אין דער רעזאָלוציע איז א רעזולטאַט פון דער גרויסער רעקאָנסטרוקטיווער אַרבייט, וואָס די סאָוועטען־רעגירונג האָט ביז איצט שוין אָנגעטון פאַר דער יודישער אַרבייטענדיגער בעפעלקערונג. אַלע „אָזעט“־אָרגאַניזאַציעס ווערען פאַרפליכטעט ברייט אויפצוקלערען פאַר יודישע און נישט־יודישע מאַסען די גרויסע בעדייטונג פון דעם דאָזיגען אַקט, אַבער דערביי טאָר מען אין קיין פאַל נישט אַריינפאַלען אין נאַציאָנאַליסטישע אָבנויגונגען, דערהויפּט מוז מען קעמפען געגען יודישען נאַציאָנאַליזם, אונטערשטרייכענדיג די אינטערנאַציאָנאַלע בעדייטונג פון דעם דאָזיגען אַקט“.

כדי מיטצוהעלפען די געגענדליכע, ווירטשאַפטליך־קולטורעלע אָרגאַניזאַציעס פון דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד בעסער צו בעדינען א פיל גרעסערע יודישע בעפעלקערונג ווי ביז איצט, ווערט געזאָגט אין דער רעזאָלוציע, דאַרף דער צענטראַלער אָזעט ווי אויך די רעפּובליקאַנישע און געגענדליכע אָזעטען איבערקוקען זייערע פּלענער פאַר'ן לויפענדיגען יאָהר מיט דעם ציעל צו פאַרשטאַרקען די איבערוואַנדערונג אויף דער מאַקסימום מיטלען און מאַקסימום אַרבייט אויף דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד און „וואָס עס איז נאָך וויכטיגער“, ווערט בעזונדערס אונטערגעשטראָכען אין דער רעזאָלוציע, „אַז דער פינאַנסיעלער פּלאַן פון אָזעט אויף דעם יאָהר זאָל הויפּטזעכליך זיין געריכטעט אויף דעם דאָזיגען צוועק“.

אַנווייזענדיג, אַז וואָס עס דאַרף להבא בעשטעהען די אַרבייט פון „אָזעט“, ווערט אין דער רעזאָלוציע געזאָגט, אַז די הויפּט־אויפמערקזאַמקייט דאַרף געווענדעט זיין אויף איבערצושיקען קוואַליפיצירטע אַרבייטס־קראַפט און טעכנישען פּערסאָנאַל, וואָס וועלען בוימיג זיין אין צוזאַמענהאַנג מיט די ברייטע מעליאָראַטיווע אַרבייטען און מיט דער געפּלאַנטער בויאונג פון דער מעטאַלורגישער באַזע אין בירא־בידזשאַן.

אין דער רעזאָלוציע ווערט אויך אויספיהרליך אַרומגערעדט די נויטווענדיגקייט פון א גרינדליכער רעאָרגאַניזאַציע פון די אָזעט־אָרגאַניזאַציעס.

„נעמענדיג אין בעטראַכט, ווערט געזאָגט אין לעצטען פּונקט פון דער רעזאָלוציע, דעם אָבקלאַנג, וואָס דער בעשלוס פון דער רעגירונג וועגען גרינדען אַ יודישע אויטאָנאָמע געגענד האָט אַרויסגערופען אין אויסלאַנד, בעאויפטראַגט דער פּלענום פון צענטראַלען אָזעט אויסצואַרבייטען מאָסמיטלען, וואָס זאָלען האָבען דעם צוועק צו פאַרגרעסערען דעם צופלוס פון געלד־מיטלען מצד די ברידערליכע אָרגאַניזאַציעס, איינשטעלען מיט די דאָזיגע אָרגאַניזאַציעס אַנ'ענגערען קאָנטאַקט, העלפען זיי פאַרשטאַרקען דעם קאַמף מיט'ן פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם, בעקומען פון זיי טעכנישע הילף א. א. וו.“.

אין דער רעזאָלוציע צום בעריכט פון קאָמזעט ווערט דער פּונקט וועגען אויסלענדישע יודען פאָרמולירט ווי פאָלגט:

„נעמענדיג אין בעטראַכט, אַז דער מאַסשטאַב פון גאַנצער סאָציאַליסטישער בויאונג אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד גיט די מעגליכקייט צוציהען צו דער אַרבייט אויך א בעדייטענדען טייל יודישע אַרבייטענדיגע פון אויסלאַנד, בעאויפטראַגט דעם אָזעט געבוי בעטראַכטען די פראַגע פון איינוואַנדערונג פון קוואַליפיצירטע אַרבייטער־יודען פון אויסלאַנד, בעוואָרענענדיג מיט געוויסע מיטלען, וואָס זענען פאַרבונדען מיט דער דאָזיגער איבערוואַנדערונג“.

די בודזשעטען פון די יודישע קהלות אין פּוילען אין ליכט פון סטאַטיסטיק

וואַרשאַ, (יט"א) אין לעצטען נומער פון „ווירטשאַפטליכען לעבען“ (מאַנוסקריפּט, אַרויסגעגעבען דורכן עקאָנאָמיש־סטאַטיסטישען ביוראָ פון „צעקאָבע“) איז ערשינען דער צווייטער טייל פון אַרטיקעל פון ה' בערנשטיין וועגען די בודזשעטען פון די יודישע רעליגיעזע קהלות אין פּוילען.

די וויכטיגסטע הכנסה־פּאָזיציע (לויט דער סטאַטיסטיק פון 1929) פון די קהלות איז די שחיטה, די הכנסות פון דער קוועלע בעטרעפען בדרך כלל 40 פּראָצ. פון די קהלה־איינקונפטען. אויב מען זאָל אויסטיילען די גרעסערע קהלות (למשל, וואַרשע), וועלכע האָבען ביז איצט נישט איבערגענומען די שחיטה, ווערט די הכנסה פון שחיטה אויסמאַכען 45 פּראָצ. פון אַלע הכנסות.

גאַנץ אַנדערש שטעלט זיך דער ענין מאַר מיט די הכנסות פון עטאַט. אין די קליינע קהלות בעטרעפט די הכנסה פון עטאַט נישט מעהר ווי 1/6 פון אַלע קהלה־איינקונפטען. ווי דער אינדירעקטער שחיטה־שטייער פאַלט אויך ביים עטאַט די הויפּט־לאַסט אויף די אונפערמעגליכע יודישע בעפעלקערונגס־טיילען. אַ פערטעל פון אַלע עטאַט צאַהלער צאַהלט נישט מעהר ווי צו 5 זל. אַ יאָהר, קרוב אַ העלפט — פון 5 ביז 25 זל. יעהרליך, דורכשניטליך פאַלט אויס, אַז 60 פּראָצ. עטאַט־צאַהלער צאַהלט נישט מעהר ווי 15 זל. אַ יאָהר. די וואָס צאַהלען עטאַט פון 25 ביז 50 זל. מאַכען אויס קוים 13,7 פּראָצ. און שוין גאָר פערשווינדענד קליין איז די צאָהל בעשטייערטע מיט הויכען עטאַט. אין יאָהר 1929 זענען אין גאַנץ פּוילען געווען בסה"כ 4.739 פּערזאָן, וואָס האָבען געצאָהלט פון 300 ביז 500 זל. יעהרליכען עטאַט, 517 — וואָס האָבען געצאָהלט פון 500 ביז 1000 זל. און 776 — פון 1000 ביז 2000 זל. יעהרליך. אין צוזאַמענהאַנג מיטן פּראָיעקט פון נייעם געזעץ וועגען עטאַט־שטייער זעהען די קהלות פאַר אַ פערברייטערונג פון דעם קרייז עטאַט־צאַהלער, און אין רעזולטאַט דערפון וועלען פּראָפּאָרציאָנעל וואַקסען די עטאַט־איינקונפטען אין דער אַלגעמיינער הכנסה פון די קהלות.

פּאַראַלעל צו די הכנסות זענען די הוצאות פון די קהלות אין די יאָהרען פון 1926 ביז 1929 געשטיגען פון 17,484,883 אויף 26,410,999 זל.

דער כאַראַקטער פון די קהלה־בודזשעטען פון דער הוצאות־זייט אילוסטרירט דער אויטאָר אויף פאָלגענדען אופן: פון יעדער אויסגעגעבענע 100 זל. פאַלט אויס 75 אויף רעליגיעזע צוועקען, נעמליך אויף רבנים און כלי־קודש 14,7 אויף שוהלען און בתי־מדרשים 2,3 אויף שחיטה 17,2, אויף מקוואות 3,8, בית־עלמינ'ס 4,4, אינוועסטיציעס 5,6 א. א. וו. פון די 25 פּראָצ. וואָס געהען נישט דירעקט אויף רעליגיעזע הצטרכות'ן, פאַלט אויס: אויפ'ן שול־וועזען 7,2, אויף סאָציאַלען שוץ 13,7, סובווענצען אויף א"י צוועקען 0,3, אַדמיניסטראַטיווע קאָסטען 11,0 א. א. וו. וואָס גרעסער די שטאָט, אַלץ וועניגער ווערט אַרויסגעגעבען אויף כלי־קודש און אַלץ מעהר אויף סאָציאַלען שוץ א. א. וו. די הוצאות אויף סאָציאַלען שוץ אין די קלענערע קהלות בעטרעפען 1—2 פּראָצ. פון די אַלגעמיינע אויסגאַבען, אין די גרעסערע — אַנ'ערך 20 פּראָצ.

פון דער אַלגעמיינער סומע 3,616,000 זל. וואָס די קהלות האָבען בעשטימט אויף סאָציאַלען שוץ, איז אויף 26 גרעסערע קהלות אויסגעפאַלען 2,870.000 ד. ה. 80 פּראָצענט. דער סאָציאַלער שוץ האָט בדרך־כלל אַ פילאַנטראָפּישען און נישט־פּראָדוקטיווען כאַראַקטער, דאָס רוב אַ סעזאָן־כאַראַקטער (ווי פּסח־הילף). לעצטענס אָבער דרינגט אַריין אין די קהלות אַלץ שטאַרקער דאָס בעוואוסטזיין וועגען נויטווענדיגקייט פון געבען דעם סאָציאַלען שוץ, לפּחות טיילוויז, דעם כאַראַקטער פון קאָנסטרוקטיווער הילף. די דאָזיגע ערשיינונג דריקט זיך אויס קודם כל אין דעם, וואָס עס וואַקסט כסדר די צאָהל קהלות, וואָס זעהען פאַר אין זייערע בודזשעטען סובסידיען פאַר די גמילות־חסדים־קאַסעס. אין משך פון די לעצטע עטליכע יאָהר זענען די גמ"ח קאַסעס סובווענציאָנירט געוואָרען דורך אַנ'ערך 300 קהלות.

DR.

L. Czarnożył

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

62 פּיעטריקאָווער 62

און אָרדינירט איצט אין טשעבאַטשינעק

ווילאַ קאַשטשושקאָ.

Dr. HELLER

ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט,

זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

אונבעמיטעלטע— לעטשניצע־פּרייזן

דער אריער־פאַראַגראַף

ר. איזראַעל

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער איצטיגער היטלער צייט

151

— איך וועל אייך שוין געוויס זאָגען וויפיל דאָס דאַרף קאָסטען, אָבער איהר ענטפערט מיר אויף מיין פראַגע, צי ווילט איהר נישט זעהען אייער זוהן

בעהמען איז געוואָרען הייס און קאַלט, ער האָט נישט געוואוסט ווי אַזוי זיך אַרויסצודרעהען פון דער קלעם, און וועלכער ער האָט זיך פלוצלונג געגעבען, וואָס אַ מיגוגאָ איז די הילף אַלץ ענגער געוואָרען און ער האָט געפיהלט ווי ער ווערט דערשטיקט

— גוט, איך וויל זעהען, איך וויל געבען געלד, איך וועל טון אַלץ, וואָס דו ווילסט הייסען, אָבער זאָל דאָס בעהמען א סוף, האָט בעהמע כמעט ווי געשריגען

ערשט איצט האָט ער זיך געכאַפּט, אַז ביי דעם גאַנצען געשפּרעך איז פערהאַן אַן איבעריגער עדות, וועלכען ער וואָלט געוואָלט פטור ווערען

— וויפיל קומט דיר פאַר דיין ווירזיט? האָט בעהמע געפרעגט דאָס גאַסען־מיידעל, איך דאַרף דיך נישט מעהר האָבען

— איך פייף אויף דיין געלד, דו פייבער גאַסט איבער, פון אַזעלכע ווי דו בעהמען מיר נישט קיין געלד, נאָר מיר שפּייען אין פּנים, ווילסט מיך פטור ווערען, כדי איך זאָל נישט זיין קיין עדות וואָס דאָ קומט פאַר, איך וועל פון דאַנען נישט אוועקגעהן ביז פרידאַ וועט דאָס בפירוש פערלאַנגען

— קענסט דאָ בלייבען עטקאַ, נישט קשה, ס'וועט איהם פון דיין „האָנאָר“ גאָרנישט געמינערט ווערען. און איבריגענס, האָט פרידאַ זיך געווענדעט צו בעהמען, פאַר אונז גאַסען־פרויען האָסטו זיך נישט וואָס צו שעהמען, מיר באַרען זיך טאָג־טעגליך, און יעדע נאַכט אין טאָג שמוץ און גאָרנישט קען אונז מעהר איבערראַשען, יעדע פון אונז האָט זיך איהר אייגענע גרויסע טראַגעדיע, יעדע פון אונז טראָגט דאָס ביי זיך אין האַרצען און מיר זוכען בקמה איז איינצעלנע מענשען, וועלכע האָבען אונז אומגליקליך געמאַכט, וועלכע האָבען אונז אַרויסגעשטויסען פון דער אַזוי גערופענע אַנשטענדיגער געזעלשאַפט און מיר זוכען בקמה אין דער געזעלשאַפט, וועלכע האָט אונז אויסגעשפּיגען, הגם איהר מויל איז אויך נישט אַזוי ריין...

ביידע מיידלעך זענען געווען קלוגער, בעוואוסטזיניגער און אפילו אינטעליגענטער ווי מ'האָט דאָס געקענט רעכנען אויף גאַסען־פרויען. בעהמען איז נישט געווען איצט אויפ'ן האַרצען אַזוי, אַז ער זאָל זיך אַוועקשטעלען דיסקוטירען אדער פילאָזאָפירען

— לאָזט מיך איצט צורוה האָט זיך בעהמע געבעטען, קומט מאָרגען, מיר וועלען אַלץ ערלעדיגען רוהיג און גוט, איך בין איצט צופיל אויפגערעגט...

— איך וויל נאָר וויסען איינס, האָט פרידאַ ווידעראַמאָל איבערגעחזרט איהר פראַגע, צי ווילט איהר זעהען אייער יונגעל

— ווי אַלט איז ער איצט? האָט בעהמע בעפרעגט

— ער האָט געענדיגט 15 יאָהר

— וואָס טוט ער?

— ער דאַרף פערענדיגען די מיטעל־שול.

— ווער האָט די אויפזיכט איבער איהם?

— פרעמדע מענשען, ריזויס נישט גוטער זייט מוטער איז, איך זעה איהם אָפּט, אָבער ווייסט נישט אַז דאָס בין איך, דיין מאַמע, איך האָב זיך געטראַכט, אַז ער וועט עלטער און דערוואַקסען ווערן, וועל איך איהם אַלץ דערצעהלען אַזוי ווי ס'איז געווען, ער וועט זיין אינטעליגענט און וועט מיך פערשטעהן, ער וועט דעמאָלט נישט אָפּשטויסען זיין אומגליקליכע מוטער, וועלכע האָט אין לעבען אַזויפיל געליטען צוליב א...

— ממילא האָט פרידאַ ווייטער געזאָגט ווישענדיג זיך די טרעהרען, וויים ער אויך נישט ווער ס'איז זיין פאָטער, ער בעטראַכט זיך אַלס אַ יתום.

— איז ער אַ געראָטען קינד?

— אַ זעהר געראָטען, אָבער ער האָט זיך אַריינגעלאָזען אין פּאָליטיק

— אַזוי יונג ווי ער איז

— אַזוי יונג ווי ער איז און איך האָב געהערט, אַז ער איז אַ פייערדיגער קאָמוניסט

— אַ קאָמוניסט גאָר?

— וואָס דען זאָל ער זיין האָט זיך עטקאַ אַריינגעמישט, וואָס פאַראַ גוטס האָט ער אין לעבען? ווער קען אַ'הם און ווער וויל איהם קענען? ווער זאָגט איהם אַמאָל אַ גוט וואָרט און ווער האָט איהם אַמאָל צוגעטוליעט צום האַרצען אדער געגלעט זיין קאָפּ. געוויס מוז ער זיין פערביטערט אויף דער גאַנצער געזעלשאַפט און איז פון איבערצייגונג אַ קאָמוניסט

— דאָס האַרץ ווייסט מיר געווג, האָט פרידאַ ווייטער געזאָגט, דאָס קינד איז שטענדיג אין געפאַהר, אָבער וואָס קען איך האָבען פאַראַ ווירקונג אויף איהם

בעהמע האָט מער גאָרנישט געפרעגט, נאָר האָט געזאָגט

— גוט, איך וויל זעהען דאָס יונגעל, מיר וועלען זיך דאָך נישט פערשטעהען. ער רעדט דאָך נישט קיין דייטש

— דאָס איז אָבער נישט וויכטיג, איהר דאַרפט דאָך זיך נישט מיט איהם אדורכשמועסען איהר וועט דאָך איהם נישט דערציילען, ווער איהר זענט און וואָס פאַראַ פערהעלטעניש ער געפינט זיך צו אייך, איך וויל נאָר איהר זאָלט א קוק געבען אויף איהם, זעהען ווי ער איז צו אייך עהנליך.

אפשר וועט אייך דאָך געבען אַ שטאָך אין האַרצען

בעהמע האָט זיך אַפגערעדט מיט פרידאַ ווי אַזוי זי וועט איהם ווייזען דאָס קינד און זיך געקליבען אוועקצוגעהן

— אָבער לייטענאַנט בעהמע מייבט נישט, אַז איהר בּאַרט מיך אָפּ, מייבט נישט, אַז איהר זענט מיך איצט פטור געוואָרען און איהר וועט דערהויל ביז מאָרגען עוקר זיין אין אייער פאַטערלאַנד. אַז וועט זיך אייך נישט איינגעבען

— לאָזט מיך שוין, לאָזט מיך אָפּ, איך וועל נישט ענטלויפען, איך וועל נישט אָפּנאַרען, איך קען שוין איצט געבען די סומע, וועלכע דו פערלאַנגסט, נאָר לאָז מיר שוין צורוה, מיינע נערוועז האַלטען דאָס מעהר נישט אויס, איך וועל משוגע ווערען, איך וועל שטאַרבען...

— גלויב איהם נישט פרידאַ, האָט עטקאַ פראַסט אין פּנים געזאָגט, גלויב נישט די אַנשטעלעני פון די דזשענטעל־לייט, ער וועט דיר אַלץ צוזאָגען אַבי דיך פטור צו ווערען, נעהם ביי איהם דאָס געלד וועסט דו וויסען, אַז דו האָסט פאַר דיר און פאַר'ן קינד, וועסט זיך קענען, אפילו אויסרוהען, וועסט נישט דאַרפען א געוויסע צייט אויסשטעהען גאַנצע נעכט אין די גאַסען און וואַרטען ביז דיין לייב וועט געקויפט ווערען דורך אַזעלכע „געסט“ ווי דער איז דאָ. וועסט קומען מאָרגען וועט ער מעהר נישט זיין און דו וועסט זיך ווייטער מאַרטירען. נוץ אויס די געלעגענהייט, האָב נישט קיין שום רחמנות, ווייל אויך ער האָט דעמאָלס אויף דיר קיין רחמנות נישט געהאַט. דעמאָלס, ווען ער האָט געגומען אַ יונג, פריש, צאַפּלדיג לעבען און עס צוגעבראַכען אויף אייביג, דעמאָלס ווען ער איז בעגאַנגען אַ מאָראַלישען און אפילו פיזישען מאָרד איבער דיר און איז אַרויס איבגאַנצען אונבעשטראָפט לאָז דיך נישט אָפּנאַרען, ווייל אַזאַ געלעגענהייט וועט זיך שוין קיינמאָל נישט מעהר איבערחזרן, דאָס זענען אמת האַרבע דיבורים, אָבער פּראַקטיש, מיר, פרידאַ, און אונזער היינטישען לעבען דאַרפען זיך מעהר נישט רעכענען מיט קיין סענטימענטען.

(פאָרטזעצונג קומט)

חתונה־קליידער און צערעמאניעס ביי פערשידענע פעלקער

פון קלארא לעווין

אין די קריסטליכע לענדער פון איראפע און אמעריקע גערט א כלה צו דער חופה אנגעטאן אין ווייסען. דאס זאל זיין א סימבאל פון איהר צניעות און בתולה׳שאפט.

אויך די יאפאנעזישע כלה טראגט א ווייס קלייד צו דער חתונה צערעמאניע. אבער פאר דער יאפאנעזערין בעדייט דאס ווייסע קלייד גאר עפעס אנדערש. אין יאפאן איז ווייס דער קאליר פון טרויער. און אויף א חתונה מיינט עס, אז די כלה שטארבט, וואס זי מוז אויף אייביג פערלאזען איהר היים און איהרע עלטערען. צו דער סעודה נאך דער צערעמאניע טוט זי זיך אבער איבער אין א שארלאך רויט קלייד אדער אן אנדער העל קלייד.

אין יאווא רייבט זיך די כלה איין די באקען מיט זאפראן, כדי שארפער ארויסצוברענגען די גאלדיגקייט פון איהר הויט. איהרע האר ווערען אפגעגאלט, און אנשטאט צו טראגען א טיולענע גירלאנדע מיט אראנזש־בליטען, טראגט זי א סארט קרוינדעל געמאכט פון דינע גאלדענע בלעטלעך.

מארגע איז געווען דער קאסטיום פון א כלה אין דער פערצייטיגער ספארטא. זי פלעגט זיך אנטאן אין מענערשע קליידער, ווען זי פלעגט ארויסגעהען בעגעגענען איהר בייעם האר און מייסטער. זי פלעגט זיך אפילו אפשערען די האר פון קאפ, כדי אויסצוזעהען אזוי מענליך ווי נאר מעגליך. דערפאר איז אין אנדערע ערטער דער מנהג געווען פונקט פערקעהרט. דארט האט מען דעם חתן געבראכט צו דער חופה אנגעטאן אין ווייבערשע קליידער.

אין כינע זארגט מען זיך ווייניגער וועגען דעם טואלעט פון דער כלה ווי וועגען דעם טאג, אין וועלכען די חתונה זאל פארקומען. מען ברעכט זיך לאנג דעם קאפ, ביז מען בעשטימט דעם טאג פון דער חתונה. דער כלה׳ס געבורטסטאג ווערט גע׳חיבור׳ט און גע׳כפל׳ט מיטן חתנ׳ס געבורטסטאג, און נאך די פערוויקעלטע חשבונות ווערט בעשטימט די גליקליכע דאטע פון דער חתונה. אין כינע האט דער טאג בלויז צוועלף שעה, און יעדע שעה האט א בעשטימטען נאמען און יעדער נאמען האט א בעזונדערען מזל. און אויב א פאר קלויבט אויס פאר זייער חתונה ניט דעם ריכטיגען טאג און נישט די ריכטיגע שעה, וועלען זיי, גלויבט מען, זיין אומגליקליך זייער גאנץ לעבען.

ווי עסטלאנד רעכענט מען אויס, אז חתונה׳ס זאלען פארקומען אנהויב חודש, ווען די לבנה איז יונג, ווייל דארטען גלויבט מען, אז ווען א מיידעל האט חתונה ביי א יונגער לבנה, וועט זי קיינמאל נישט אלט ווערען.

ביי די גערמאנישע שבטים זענען דינסטאג און דאנערשטאג געווען פערעכענט פאר די מזל׳דיגע חתונה־טעג. דערפאר אבער האט אין צפון־פראנקרייך קיין כלה זיך נישט דערלויבט אין א דאנערשטאג אריבערצוטרעטען די שוועל פון א קירך, פארוואס? ווייל דארטען האט מען בפועל ממש געגלויבט, אז דאנערשטאג איז געווען דער טאג, ווען דער טייוועל האט חתונה געהאט מיט זיי, אייגענער מוטער שענקען א קירושין־רינגעל איז יעתר אנ׳אל־טער מנהג און מסתמא שטאמט ער נאך פון די היבדוסען. ביי די גערמאנער איז געווען א מנהג צו צעברעכען א מטבע אין צוויי׳ען און איין העלפט געבען דער כלה. אין דרום־אינדיע איז מען מקדש א פאר דורכדעם, וואס מען בינדט ארום ביידענס הענט אין קרענצעל בלומען.

אין געוויסע טיילען פון כינע פלעכט מען צונויף די האר פון דעם חתן און די האר פון דער כלה אין איין צאפ, אלס סימבאל פון טרייקייט און ליבע.

אין אביסיניע, אנשטאט זיך צו בייטען מיט רינגען, פערפלעכטען זיך חתן־כלה מיט די קליינע פינגער. אין געוויסע אפריקאנישע געגענדען ווערט דער מנהג פון די רינגען פערביטען אויף א ברוטאלער צערעמאניע; די עלטסטע פון שבט נעמען א׳ דעם חתן און די כלה ביי די קעפ און קלאפען זיי איינס אן ס׳אנדערע.

פערשידען זענען די אבערגלויבענס אין פער־בינדונג מיט חתונה׳ס. ביי סערבען, ביי יודען פון געוויסע געגענטען אין איראפע און אויך ביי אנדערע פעלקער ווארפט מען נאך דעם חתן אלטע שיך — ווייל מ׳גלויבט, אז מיט די אלטע שיך גערט מיט דער גוטער מזל.

אין מאראקא ווערט א כלה דריי טעג פאר דער חתונה אפגעגאסען מיט זיבען עמערס וואסער, כדי עס זאל קיינמאל נישט זיין קיין קריגעריי צווישען איהר און איהר מאן.

דאסזעלביגע ווערט געטאן צווישען די אזולען, נאר אויף א בארבארישען אופן. פאר דער חתונה רייט די כלה אויף א באראן, דעם לאנגט איהם רייטענדיג זיבען קלעפ. די זיבען קלעפ דארפען בעדייטען, אז זי וועט הערשען איבער איהר מאן דאס גאנצע לעבען. אבער אך און ווייה איז צו דער כלה, אויב דער באראן ווארפט זי אראפ פון זיך — ווייל דאס ווערט אנגענומען פאר זעהר א שלעכטען סימן. פארטיג מיט׳ן רייטען, נעמט דער כלה׳ס מוטער א לאנגע נאדעל און נעמט מיט איהר ביים באראן ארויס איין אויג, דאס אויג ווערט געטריקענט, צע־מאלען אויף א פראשעק און אויסגעמישט מיט דעם שפייז, וואס מ׳סערווירט פארן חתן און זיינע עלטערען. כדי זיי זאלען מיט ליבשאפט קוקען אויף איהר, וואס געהט אריבער אין זייער געצעלט״.

אין די טעג פאר דער חתונה ווערט די כלה שטרענג געהיט פון פרייבט, כדי זי צו פערהיטען פון יענעם „שד״, וואס האט ליב צו כאפען כלה׳ס.

אנ׳ענליכער מנהג פלעגט אויך זיין ביי יודען. ביי אונז אבער האט מען געהיט אי דעם חתן און אי דער כלה, אין געוויסע געגענדען פון רוסלאנד ווען פלעגט בשעת דער חתונה־צערעמאניע צו־עמאכט אלע טירען, פענסטער און קוימענס, כדי עס זאלען נישט קאנען אריינפליהען קיין מכשפות און שעדיגען חתן־כלה.

אבער גאר א בעזונדערע פייערליכע בעדייטונג: האט די חתונה טאג פאר דער כלה אין אינדיע די צערעמאניע איז נישט קיין אויסערגעוועהנליכע און די כלה איז אפילו נישט אויסגעפוצט אין קיין אויסערגעוועהנליכען קאסטיום. אבער דאס איז דער איינציגער טאג אין איהר לעבען ווען זי מעג זיך דערלויבען אנצורופען איהר מאן ביי׳ן נאמען. ביז צו דער צערעמאניע איז דער מאן פאר איהר כמעט אן אומבעקאנטער מענש. אין די קאנסערוואטיווע פאמיליעס איז איהר ביז דעמאלט נישט ערלויבט אפילו א ווארט צו איהם אויסצורעדען. בשעת דער חתונה־צערעמאניע איז זי אפגעשייד׳עט פון איהם מיט א פארהאנג, וועלכען מען הויבט נישט אויף, ביז דער גייסטליכער דערקלערט זיי נישט פאר מאן און ווייב. אבער נאכדעם, ווי זייערע קליידער זענען פערקניפט געוואר׳ען אין איין קניפ, מעג זי צום ערשטען און איינציגען מאל אין איהר לעבען אנרופען דעם מאן, מיט וועמען זי האט חתונה געהאט, ביי זיין נאמען.

דאס מוז געטאן ווערען אויף זעהר אנ׳אידעלען אופן. זי טאר זיך נישט דערלויבען אזא שרעקליכע חוצפה ווי איהם אנרופען פשוט ביים נאמען, זי מוז דעם נאמען איינפאסען אין א ליד! וואס זי פערפאסט פאר דער געלעגענהייט, אבער אויב דאס איז איבער איהרע כוחות, מוז זי וועניגסטענס צו־פאסען א גראם צו דעם נאמען.

אינטערעסאנט איז, אז די אינדיאנער האבען א טיטול, וואס קלינגט פונקט אזוי ווי ביי אונז „רב״ (ראב). נאר ביי אונז קומט דער טיטול פאר׳ן נאמען, ווי למשל, „רב״ שמואל; ביי זיי קומט עס נאכ׳ן נאמען, שמואל „רב״. דאס ליד, וואס די כלה לייענט פאר׳ן חתן, איז געוועהנליך נישט בעזונדערס פאעטיש. אפט קלינגט עס אנ׳ערך אזוי:

„ספינאט איז די בעסטע צווישען גרינסען, און שמואל־ראב דער נאבעלסטער צווישען מאנ־סביליען״.

קלאנג־קינא־טעאטער
„ROXY״
20 נארוטאוויטשא 20

א נייעס
אין דער פילם־פראדוקציע!!
א פילם, וואס יעדער איינציגער יוד מוז עס זעהען!
ריזען ערפאלג! לעצטע טעג!
היינט, מיטוואך, ד. 4 יולי ווידערהאלונג
● פון דער פרעמיערע ●
זאב זשאבאטינסקי
רעדט צום ערשטען מאל אויפ׳ן פילם־עקראן
גרויסע אילוסטרירטע פילם־רעדע אויף יודיש א. ג.
לאזט אריין יודען
קיין ארץ־ישראל
דער פילם איז רייך אילוסטרירט מיט פערשידענע מאפען, פיגורען, ארץ־ישראל־בילדער, לאנדשאפטען ווי אויך פיל היסטארישע דאקומענטען.
פרייזען פון 54 גר.
היינט, זונטאג פון 3 נאכמיטאג.
אנהייב טעגליך פון 6, 7.30, 9 און 10.30.

א סאלדאט

(דערצעהלונג)

— פון — חיים פעט

גיטעל, בערעל אברהמ׳קעס טאכטער, האט דער־זעהען דורכ׳ן פענסטער א סאלדאט, זיצענדיג אויף א פערד. זי האט אראפגעלאזט ווי א בליי דאס שטיקעל גרעט, וואס זי האט געוואשען, און איז ארויסגעלאפען אויף דער גאס. דאס פנים איז ביי איהר געווארען פערפלאמט, די בלויע אפען.

איבער׳ן גאס זענען קינדער געלאפען פון אלע זייטען צו די גערטנער... זיי זענען געלאפען מיט אימפעט, מיט פרייד און זיי האבען געשריען ווי ווילדע געגנז. דער סאלדאט איז געזעסען שטאלץ אויפ׳ן פערד.

איבער דער גאס איז אויפגעגאנגען א שטויב, דער שטויב האט געשימערט פון זיך, אויך א געזאנג פון א סך מיילער האט זיך אויפגעגאסען ווי א וואלד מיט בוימער וואלטען געהודיעט. און הינ־טער דעם געזאנג האבען א סך א סך פערד גע־טאפטשעט, די סאלדאטען האבען זיך צעשאטען איבער׳ן מארק.

צוויי סאלדאטען אין ברייטע בלוזען מיט קור־טאסען, האבען געשפילט אויף הארמאניקעס, די פעלדלעך פון די הארמאניקעס האבען זיך צעצווי־גט און אויפגעלאפען, די ניגונים, פרעהליכע מיט פייער, האבען געוועקט די מיידלעך, וועלכע האבען זיך געקליבען צניעות׳דיג און פערשעמטע ארום די סאלדאטען. די סאלדאטען האבען די ביסלעכווייז אויסגעכאפט און אין ראד אריינגענומען. די ראד איז געווארען פולער, בונטער און די טענץ צעצוי־דענער.

גיטעל בערעל אברהמ׳קעס האט שוין נישט געהאט מעהר קיין כוח... דער ערשטער סאלדאט, וואס איז אריינגעפאהרען אין שטעטעל, האט מיט איהר די גאנצע צייט געטאנצט. איהר איז געווען הייבטיגען אווענט ווי קיינמאל נישט. זי האט גע־פיהלט די גאנצע צייט זייער ליפען באהענט צו צו איהר פנים. ווען עס איז שוין אויפגעגאנגען דער מארגענשטערן, איז ער נאך געשטאנען מיט איהר לעבען שוועל פון איהר הויז... און פאר׳ן אוועקגעהן האט ער איהר געזאגט, אז ער האט זי ליב. ער וועט דא שטעהן א חודש צייט ארום דעם שטעטעל. זיי האבען דא געמאכט א לאגער.

גיטעל איז געלעגען אין בעט אנ׳אפגערעקטע און ס׳האט זיך איהר שטארק געטומעלט אין קאפ, א גאנצען טאג אויף מארגען האט זי זיך גע־סטארעט פערטומלען מיט ארבייט... נאר אין האר־צען ביי איהר האט געלויכטען א ברייטער, א וואר־רימער סוד... אויף דער וואנט איז געהאנגען א שמאל שפיגעלע, זי האט א קוק געטאן אין איהם און א זאג געטאן:

— בישקשה, גיטעלע, ביסט א שעהנע מויד!..

ס׳איז געווען פארבאכט, גיטעל האט אנגעפויעט דעם פערד, פערטריבען די היבער אין קאטוך. זי האט אנגעגאסען ווארימע וואסער אין יואש־שיסעל פאר׳ן טאטען. ער איז נאר וואס געקומען פון דער־וועגענס. זי האט זיך אוועקגעשטעלט איבערמיטען שטוב. איהר האט זיך געוואלט. אז טאטע־מאמע זאלען איהר בעטראכטען און שטילערהייט זאלען זיי זיך זאגען איבער דאס אנדערען: „ווייסט, אז זי איז א שעהנע מויד״!...

ס׳האט זיך ראש אב׳עפען געטון די טיר און דער סאלדאט איז אריינגעפאלן פרעהליך אין שטוב.

— שרעקט זיך נישט! שרעקט זיך נישט, מיינע אלטינקע, איך בין אליידישער זיהן, — האט ער זיך פרעהליך בעגריסט.

גיטעל האט איהם דערלאנגט א שטול. ער האט זיך א זעץ געטון אויפ׳ן שטול רייטענדיג.

גיטעלע האט א קוק געטון פערשעמט אויף טאטע־מאמע און האט זיך אוועקגעזעצט ווייט פון סאלדאט. בערעל אברהמ׳קעס האט א קוק געטון מיט חשד אויפ׳ן סאלדאט, ווי עס קען נאר א בעל־הבית א קוק טון... אבער צו דער טאכטער האט ער זיך אנגערופען ווייך און מיט א באכגעלאזענעם קול:

— גיטעלע! האסט אנגעפויעט דעם פערד? איך געה איהם בעהמען אויפ׳ן וועג אויף א גאנ־צער נאכט. די פאשע איז דארט איצט איבער׳ן האלז.

דורכגעהענדיג לעבען סאלדאט, האט זיך בע־רעל אברהמ׳קעס אפגעשטעלט, בעטראכט איהם פון אויבען אראפ, און א זאג געטון מיט א קול פון א בעל־הבית, אז ער איז אויך אמאל געווען א סאל־דאט...

— פון וואנען קומסטו? האסטו עלטערען?

— האט בערעל אברהמ׳קעס געפרעגט

— איך האב טאטע־מאמע. וואס דען א שטיין האט מיך געבוירען?.. — האט דער סאלדאט גע־ענטפערט.

— דו האסט נאך א סך צו דינען? — האט בערעל אברהמ׳קעס ווידער געפרעגט.

— נאר איין חודש און איך בין א פרייער פויגעל, — האט דער סאלדאט געענטפערט.

בערעל איז אוועק. אין שטוב איז געווען פינ־סטער. ס׳איז געווען א סגולה צו די היצען.

— האסט א פייגעט טאטען, — האט זיך דער סאלדאט אנגערופען צו גיטעלען. — ער האט דאס מיך אפיטע׳ אויסגעפרעגט ובקט ווי אנ׳ציי׳עזטאכט!

גיטעל האט א לאך געטון שטארק אויפ׳ן קול. איהר איז געפעלען געווארען דער פערגלייך.

— א סאלדאט איז אנ׳אריסטאנט,—האט זי זיך אנגערופען.

זי איז געווען זעהר צופרידען, וואס איהר איז איינגעפאלען אזא קלוג ווארט צו זאגען...

דער סאלדאט האט זיך אויפגעהויבען פון זיין שטול, צוגעגאנגען צו גיטעלען, און א זאג געטון:

— ביסט א שעהנע, קלוגע „בארישניע״, —

און ער האט זי ארומגענומען ארום האלז. ער האט זיך געזעצט מיט איהר אויף איין שטול. ער האט ארויפגעלייגט זיין האנט אויף איהר נאקען און א פוס מיט א גלאנציגען שטיוועל איבער איהר שויס.

זי האט מיט די פינגער דראבנע געפיקעט איבער׳ן הארטען שטיוועל. נאר ווען ער האט אראפ גערוקט זיין האנט אויף איהר הולער פלייצע, האט זי טיף אריינגעצויגען דעם אטעם... אין א מינוט ארום האט זי זיך בעדעקט, האט איהם אויס־געווידעלט און גלייך אנגעהויבען לאכען.

דער סאלדאט האט געקוסען און געטרונקען ביי בערעל אברהמ׳קעס. רחל לאה, גיטעלע׳ס מאמע, האט איהם ליב געקראגען ווי אנ׳אייגען קינד, און זי רעדט טאקע מיט בערלען:

— ס׳ארא גרויסען גאט מיר האבען! ער פער־לאזט קיינעם נישט. ס׳אי זא גוטער שידוך פאר אונ־זער טאכטער, אנ׳אויסגעדינטער, א בעל־מלאכה און ער וויל זי בעהמען ווי זי שטעהט און געהט! זיי וועלען זיין מיט אונז צוזאמען. אויף די אלטע יאהרען וועלען מיר האבען וואו דעם קאפ אנצושפארען. און דער סאמע עיקר — ער איז צוגעקומען צו איהר פון דעם ערשטען טאג, וואס ער האט זי דערזעהען..

בערעל האט דאס געזומען קאלטע.

— רחל לאה! — האט ער געזאגט — רחל לאה! מיר האבען דאך אמאל אויך חתונה געהאט. איז דאס ביי אונז געווארען אין איין ווילע? וואס איז די איילעניש, ווייס איך נישט. וויפיל טעכטער האסטו דאס, האַ? וועסט זי נאך אויסגעבען... זי איז ביי מיר נישט קיין בראקאווענע סחורה. וואס איז דו, אנ׳אלטע אָרער א קאלִקע? אבער גארנישט. מייז נישט רחל לאה, אז איך מיין אפצורעדען דעם שידוך, חלילה, איך טראכט מעהר נישט ווי אויף דער וועלט טרעפען זיך מאדנע זאכען.

פונקט אין 6 וואכען ארום האט געדארפט פארקומען די חתונה. דאס שטעטעל האט זיך גע־רעש׳ט. שכנים מיט דערוואקסענע טעכטער האבען מקנא געווען גיטעלע׳ס גליק.. נאר גיטעלע אליין איז געווען זעהר פערחמערט. זי האט דערוועהען דעם חתן פרייטאג אין דערפרידה אין היימישע קליי־דער, האט זיך איהר פון אנפאנג געדוכט, אז ער א פרעמדער. אז דאס איז ניט ער, יוסף דער סאל־דאט, וואס קוקט אריין אזוי שעלמיש אין די אויגען און ער דריקט זי אזוי שטארק מיט די הענט...

א גאנצען זומערדיגען טאג האט גיטעלע אפ־געווייבט אין איהר קאמער, זי איז געפאלען דער מאמען אויפ׳ן האלז.

— מאמע ליבע, דאס איז נישט ער! ער איז מיר איינגאנצען א פרעמדער.

רחל לאה האט געווייבט ווי א קינד.

— טאכטער מיינע, — האט זי געזאגט, — פערשעם נישט דיין אלטע טאטע־מאמע. מאך נישט קיין לייטישע געלעכטערס.

גיטעלע האט זיך געשטיקט פון טרעהרען.

רחל לאה האט איהר מיט א שפיץ פון א ווייסען פארטוך ארומגעווישט די טרעהרען, האט איהר א קוש געטון אין שטערען.

— גיטעלע, טאכטער מיינע. ס׳איז גוט, אז מען ווייבט א טאג פאר דער חתונה. מען ווייבט זיך אויס א גוט מזל...

גיטעלע האט זיך דערפילט געטרייסט פון דער מאמעס גוטע רייד.

נאר מיטאמאל איז זי אריינגעפאלען אין דער מאמעס ארימס און ביידע האבען זיך פונאנדערגע־ווייבט אויפ׳ן קול...

וול. זשאבאטינסקי׳ס רעדע איז קלאנג=פילם „ראקסי“ „לאזט אריין יודען קיין ארץ-ישראל“

נעכטען איז אין לאדזער קינא „ראקסי“ געוויזען געווארען דער סענסאציאנעל פאליטישען קלאנג-פילם א. נ. „לאזט אריין יודען קיין ארץ ישראל“ אינ׳ם דאזיגען פילם טרעט וול. זשאבאטינסקי ארויס מיט א רעדע. דאס אויסנוצען דעם פילם פאר א יודיש פאליטישע אקציע, האט אויך די בעדייטונג, וואס עס ווערען אריינגעצויגען אין

דער ארץ ישראל פראפאגאנדע גרויסע מאסען נישט יודען, פאר וועלכע עס איז פרעמד דער יודישער קאמף פאר׳ן א״י-אויפבוי.

זשאבאטינסקי האט אויסגענוצט די וואונדערבארע ערפינדונג פון קלאנג-פילם פארן ציוניסטישען געדאנק און איצט וואנדערט זיין רעדע איבער לענדער און שטעדט, אומעטום וואו יודען וואוינען

אין גרעסערע קיבוצים, און רופט דאס יודישע פאלק עס זאל אויפהויבען זיין פראטעסט געגען די עליה=בעגרענצונגען.

דער איינדרוק פון וולאדימיר זשאבאטינסקי אויפ׳ן עקראן איז א געוואלדיגער: עס בעקומט זיך דער איינדרוק, ווי ער וואלט א לעבעדיגער גע=שטאנען פאר אונז און געהאלטען זיין גייסטרייכען רעפעראט וועגען ארץ-ישראל.

דער פילם איז רייך אהן א שיעור טאבעלען, דיאגראמען, ציפערען, וואס אילוסטרירט בולט, וואס יודען האבען שוין אויפגעטון אין ארץ-ישראל און ווי ענגלאנד האט אפ געצאהלט די יודען פאר אלע זייערע בעמיהונגען און אנשטרענגונגען צוריק אויפצובויען די יודישע מלוכה אין א״י.

ווי א ביטערע איראניע קלינגען די ווערטער פון זשאבאטינסקי׳ן, ווען ער לייענט-פאר דעם טעקסט פון דער באלפור-דעקלאראציע און דער ענגלישער פערפליכטונג לגבי דעם פעלקערבונד, וואו עס ווערט צוגעזאגט א יודישע פערוואלטונג און צום סוף שליסט מען די טויערען פאר די יודען און מען לאזט זיי נישט אריין.

די גאנצע רעדע פון וול. זשאבאטינסקי איז געהאלטען אין אנ׳אקאדעמישען טאן.

אין טעכנישען זין איז דער פילם ערשט-קלאסיג אויסגעפיהרט. בעזונדערס די גראפישע דיאגראמען זענען געמאכט געווארען אויפ׳ן גרויסען אייראפאאישען שטייגער. זיי ווירקען שטארק מיט זייער קראפט פון איבערצייגונג.

קלאנג=קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירען מיר!

די פאסצינירענדע עראטישע זיטען-דראמע פון הינטערקוליסען לעבען פון קאבארעט-מעדלעך — א. נ.

„פרוי ארכידעא“

(פרויען, וועלכע מוזען ליבען)

רעזשי: E. A. DUPONT

אין די הויפט-ראלען: JUNE KNIGHT i NEIL HAMILTON

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און אקטואליטעטען פון FOX

דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

Ogłoszenie.

Zarząd Miejski w Łodzi poszukuje montera – mechanika I kategorji, jako specjalisty do motorów spalinowych, a w szczególności samochodowych. Kandydaci powinni wykazać się świadectwem cechu ślusarskiego i odbytej przynajmniej 10-letniej samodzielnej I kategorji praktyki.

Oferty wraz z podaniem wysokości żądanego wynagrodzenia składać należy w biurze Wydziału Gospodarczego, Zawadzka N. 11, pokój N. 58, do dnia 9 lipca r.b. godziny 12-ej w zapieczętowanych kopertach.

Łódź, dn. 4/VII 1934.

Zarząd Miejski w Łodzi.

די שענסטע דרוק-ארבעטן ווערען אויסגעפירט אין דער דרוקעריי

בראמבערג און בוים

פילסודסקיעגא 55 (פראנט)

ווי צ.ב.ט. רעכנונגען, בריפבויגען, קוי־מאריושען, שטעמפעל-באנדעראלען, עטי־קעטען, חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, א.א. פינקטליך און טאליד אויסגעפירט.

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאך איך בעקאנט דעם ג׳ פובליקום, אז דער קינסטלערישע

פאטאגראפישער אנשטאלט

„POLONIA“

פון דער JERZEGO 11 ווערט קירצליך איבערגעטראגען אויף

31 גדאנסקא 31

און וועט זיין מוסטערהאפט איינגעארדענט לויט דער נייעסטער פאטא=טעכניק.

איך עמפפעהל מיך דער ג׳ קונדשאפט

מיט אכטונג ל. גוטערמאן.

Dr. med.

OŁ. ZADZIEWICZ

ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז, אויערען און קעהל-קאפף-קראנקה.

Piotrkowska 164

tel. 125-26.

נעהמט אן פון 4 ביז 8 אבענד.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדן און פערטיגע שייטל-ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט ביי קערש.

סקווערזאווא 15

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

עס ווערט געזוכט צו קויפען אנ׳-אויבערלאק-מאשין (קעטעל-מאשין) אין גוטען צושטאנד. אפערטען אונטער M.P. אין אדמ. פון דער צייטונג.

א סוויטער=מאשין אין גוטען צו=שטאנד א 9-ער 60 די ברייט צו פער-קויפען. צו ערפאהרען שרודמיעסקא 11 וו. 15 מיינטעק.

ראקאלען

צו פערדינגען א גרויס רוגאווע געוועלב, זעהר א גוטער פונקט אויף ספאזשיוטשע און קאלאניעל, בושעזשי-נער 57A. צו ערפאהרען אויפ׳ן ארט ביי ווארשאווסקי. 2745

שוין איבערצוגעבען 2 צימער און קוך מיט בעקוועהמליכקייטען, אויך 1 צימער און קוך, ביליג דירה-געלד ביי דרעסלער, גלובנא 55, פראנט, 1. שט.

Lokal z 2 pokoi (centrum) nadający się na biuro, bez lub z urządzeniem, natychmiast odnajmę. Tel. 123-91 od 11–1 pp. Oferty do administracji.

פרייע פאסטענס

עס ווערט געזוכט אנ׳אבערלאק-נייהערין, ווי אויך א מאשינערין צו סווי-טערס. צו מעלדען זיך ביי שווארצבערג, פיעטריקאווער 79, ח. 52. נישט קווא-ליפיצירטע זאלען נישט קומען. 2749

עס ווערט געזוכט אנ׳ארבייטער צו פערשיבענע העקעלע-מאשינען. צו ער-פאהרען אנדזשעיא 35, ביים וועכטער פון 11 ביז 2 מיטאג. 2747

Potrzebne 2 pomocy fryzjerskie od zaraz. Wiadomość: Franciszkanska 6, w zakładzie fryzjerskim. 2748

פערשידענעס

קיין ארץ-ישראל פאהרען איגפאר-מעציעס: א חוץ שבת Turystyka“ Śródmiejska 31 m. 47 front 2 p. od 2–4 pp. Na odpowiedź z prowincji załączyć znaczek. tel. 12391

עס ווערט געזוכט א שותף צו א קאנצעסיאנירטע שולע מיט א קאפיטאל פון 600 זל. הויפטזעכליך א פעדאגאג אין יודישע אדער וועלטליכע למודים. אפערטען אונטער „600“ אין אדמ.

עס איז פערלוירען געווארען א טשעק אויף 102 זל. פון „באנק-לודאווי“ סאנדאמירוש אויסשטעלער גאזשיטשאנ-סי, אפצוגעבען צו לערנער דרעווונאוו-סקא 16. דער טשעק ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. 2752

לעטשניצע

פאר וועגעריש קראנקע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 205-38

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.

וועגעריש-קראנקע, טענערשוועכע און הויט-קראנקהייטען, אנטצינדען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס=סטאציע

איז טעטיג א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

א בעראטונג 3 זל.

DYREKCJA

KOLEI ELEKTRYCZNEJ ŁÓDZKIEJ,

Sp. Akc.,

podaje niniejszem do wiadomości, że od czwartku, dnia 5 lipca r. b. przedłużone zostaną linje 5, 2 i 7 w następujący sposób:

1. Linja No. 5 biec będzie od Dworca Kaliskiego, ul. Kopernika, ul. Gdańską, ul. Andrzeja, ul. Piotrkowską, Rynek Bałucki i ul. Łagiewnicką do Julianowa (ul. Dr. Biegańskiego) i zpowrotem;
2. Linja No. 2 biec będzie od Bałuckiego Rynku ul. Nowomiejską, ul. Piotrkowską, ul. Narutowicza do szpitala im. Pr. Mościckiego (ul. Zagajnikowa) i zpowrotem;
3. Linja No. 7 biec będzie od II remizy tramwajowej przy ul. Dąbrowskiej ulicą Rzgowską, Pl. Reymonta, ul. Piotrkowską, ul. Narutowicza do szpitala im. Pr. Mościckiego (ul. Zagajnikowa) i zpowrotem.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. med. Niewiążski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr.

S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט און וועגע-רישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוועכע וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

ברוך-קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

ברוך-ליידענדע! פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א טענשען-קאפ, און עס פעלט ארמין אין דעם פנים איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה. פון פערדרייען זיך די קישקעס קאן מען ווערען בראנדיג און שטארבליך. — ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער טיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערסטע לידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צו-ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען ארפאלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייליבערטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מאטעריע ספעצ, ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקריטונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד-זוכט, ליטוגנגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראק-טישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאטפיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט. אכטונג!

30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!

ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו. עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסע-בעריך).

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל=אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

מיר האלטען פאר אונזער פליכט עפענטליך אויסצודריקען אונזער הערצליכסטען דאנק דעם בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד. דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, װעלכער פאר זיינע גרויסע און ערנסטע מיה, וואס ער האט אנגעווענדעט צו אונזער קראנקע אויף ביינער-שווינדזוכט מאכטער׳ל סטעפאניא, 9 יאהר אלט, פאר וועלכע מיר האבען אין ערגיץ נישט געקאנט געפינען קיין היילונג, און דאס קינד האט נישט געקאנט ארומגעהן. נאכדעם ווי מיר האבען זיך אין דער גרעסטער פערצווייפלונג געווענדעט צו דעם אויבענגענאנטען ספעציאליסט ארטאפעד, איז אונזער קינד באמת געראטעט געווארען און א דאנק זיין פערליגטען הייל-גארסעט פיהלט זיך אונזער טעכטערל זעהר גוט. אויך פאר דעם, וואס ער האט פאר אונז אויסגעפועלט אנ׳-אנטערשטיצונג 200 זל. פון דער אובעזפ. ספאלעטשנא צו דעם צוועק. מיר ערקלערען עפענטליך, דאס זיינע בעמיהונגען אין אלע פעלע איז אויסערגעווענליך, אבער מיט גרויס ערפאלג, פאר וועלכעם מיר דאנקען איהם הערצליך.

וו. און ס. ווראנסקי, עלטערן. לאדז, לוטאמירסקא 69. 15/6 1934

אנאנסען-פרייזן פאר א מילימעטער-שורה

פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו״ט—24 גר.	אין דער זייט 3 שפאלטען	
אין טעקסט—40	—60	4
אונטער׳ן טעקסט—12	—18	

פייטער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 1 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טעמין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמיניסטראציע איז קען ביטאג און פיינאנס

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. uds. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.